

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII   **Červenec - srpen 2024**   **číslo 7 - 8**

Nad propastí

Není to snadné
jít přes devatero údolí
a přes devatero hor
jít nad propastí
a nepocítit závrať

Není to snadné
jít nad propastí
vyhloubenou v srdci
touhou po lásce

Jenomže při setkání
s takovým srdcem
lidé
se častokrát
ani nezachvějí

Josef Veselý

Lidé nestřídmé myslí nemohou být svobodní. Poutají je jejich vášně.

Edmund Burke (1791)

Úvodem

Rusové bombardovali tři ukrajinské nemocnice, včetně největší dětské kliniky v Kyjevě s šesti sty pacientů. V době Hitlerovy války také někteří Češi kolabovali s nacistickým vůdcem, nechtěli vidět jeho zločiny a mluvili o míru. I mnoho Maďarů a Slováků se k Hitlerovi přidalo. Pokud si země nepřizná svou vinu a nehledá nápravu, selhání opakuje. Varování před Putinem nechtěli mnozí slyšet. Hrozbu migrace nepopíráme, ale pokud nebudeme patřičně reagovat, mohou propuknout ozbrojené střety o místa úrodných polí a vody.

I v kostele máme přemýšlet o cestě k míru, chceme si nechat poradit od Boha a ne od „chcimírů.“ Bůh není bezradný. Jeho pokyn: „Miluj bližního jako sebe“ (Lv 19:18) je v Písmu napsán jednou. Učíme se to, a vyplácí se nám to. Pokyn: „Budeš milovat cizince a přistěhovalce jako sebe samého, protože i vy jste byli hosty v zemi egyptské“ (Lv 19: 33-34), je v Bibli uveden šestatřicetkrát. Také se tam dočteme, jaká pravidla mají přistěhovalci zachovávat, abychom spolu žili pokojně. Každému člověku Bůh říká: „Stvořil jsem tě k svému obrazu, nikomu nebudeš tuto důstojnost upírat.“

Školní prázdniny i dovolená pro všechny jsou vymoženostmi naší bohaté společnosti. Máme je využít co nejlépe. I k přemýšlení o budoucnosti. /v

K oslavám 80. výročí vylovení spojenců v Normandii

Zatímco západní spojenci přinesli Evropě po vylovení v Normandii svobodu, jež se postupně proměnila v rozkvet a prosperitu, Rusové jen dobývali území, na němž nasadili novou totalitu, bezpráví, nelidské poměry, bídu a zmar, zkrátka svůj „ruský svět.“ Jedni osvobozovali, druzí okupovali a kolonizovali. V prvním případě je dodnes co oslavovat, v tom druhém lze leda skřípat zuby.

Abych neuhýbal před trápením lidí a bídou světa a neskládal ruce do klína, všímám si každý den krás života a obětavosti druhých. To patří ke spravedlnosti vůči Bohu a lidem, a k duševní a duchovní hygieně. Svět - navzdory válkám a katastrofám - přece jen směřuje k lepšímu. Naše solidární pomoc potřebným ve světě narůstá. Naše srdce se s každým dalším dítětem, vnoučetem a dalšími přáteli, rozšiřuje. Některá přátelství sice nevydrží, ale jiná vznikají. I neopětovaná láska je naším vnitřním bohatstvím, je víc než prázdno. Máme možnost se učit rozlišovat pravdu od lži, spravedlnost od nespravedlnosti a jak budovat dobré vztahy. V tom všem nacházíme smysl života. /v

Co nám říká Ježíš?“ ptal se jeden.
„Co by říkal, visí,“ pravil druhý.

M. H.

Mám za to, že tam, kde žije velká část, či dokonce většina lidí, musí bojovat o přežití, nemůže se starat o nic jiného: biologie, jak říkají lékaři, jim to nedovolí. V oblastech, kde lidé hladovějí či trpí podvýživou, žije podle posledních statistických údajů miliarda lidí. A dále jen v Africe žije 182 milionů lidí zcela negramotných a tento počet neustále stoupá. Číst a psát umí na světě jen tři čtvrtiny lidí, zbytek, což jsou asi dvě miliardy z celkového počtu osmi miliard, je negramotný. Dohromady jsou to asi tři miliardy, které mají jiné zájmy. A pak jsou země, kde jsou lidé z větší části zvyklí delegovat odpovědnost za sebe i za stát na nějakého vůdce či vládce, viz v Rusku, kde jsou k tomu nuceni násilím, a dokonce si někde myslí, že to tak má být, aby byl pořádek, a to může být polovina lidí celé zeměkoule. Jinde tomu brání různá náboženství, výjimkou je snad Jeho Svatost dalajláma, který v exilu v indické Dharamsale zavedl demokratické uspořádání ve svém klášteře a ustanovil tam exilovou vládu.

Karel Hvizdala v knize rozhovorů s Karolem Sidonem „Lež má krátké nohy.“

Kdo je agresor a kdo je oběť?

„Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobro zlo, kdo vydávají tmu za světlo a světlo za tmu, kdo vydávají hořké za sladké a sladké za hořké!“
Iz 5:20

KONEC KŘESŤANSTVÍ?

Michael Martinek

Tradiční podoba křesťanství zaniká. Nacházet nové cesty znamená opouštět ty staré.

Myslím, že zrovna tady u nás v Teplicích je ten konec křesťanství už docela blízko: z padesáti tisíc obyvatel se nějak zapojuje do života všech zdejších církví tak maximálně 500, tedy jedno procento. A ten počet stále pomalu klesá. Takže buď během pár generací křesťanství úplně skončí, nebo zůstane náboženstvím nepatrné skupinky lidí, kteří si budou udržovat své tradice, ale ostatním nebudou mít co dát. Pokud mě posloucháte někde na Moravě nebo na Slovensku, tak si možná říkáte: to se u nás nemůže stát! Ale já bych byl opatrný – podívejte se, co se stalo během pár desítek let v Irsku. Nebo co se teď děje v Polsku.

Ale mám i jiné zkušenosti, třeba z Noci kostelů: po celý večer přicházely do kostelů tady v Teplicích i v okolních vesnicích stovky lidí. Někteří si je zvědavě prohlíželi, někteří si sedli do lavice a potichu tam rozjímali, někteří měli zájem o informační materiály a obrázky, někteří vyšlapali na věž a zkoušeli rozeznít zvony. A hodně lidí přicházelo poslouchat hudbu a zpěv. Můj nejsilnější zážitek přišel až v deset hodin večer při modlitbách se zpěvy z Taizé, které mají u nás dlouhou tradici a taky hudební kvalitu: hrají při nich profesionální muzikanti z teplické filharmonie, a to dává tomu zážitku ještě větší sílu.

Co mě ale nejvíc překvapilo: přišel skoro plný kostel lidí, kteří do něj běžně nechodí. I když na začátku bylo jasně řečeno, že to nebude koncert, ale modlitba, včetně čtení z Bible. Soustředěně tam seděli a nechali na sebe působit tu hudbu, zpěv i slovo. Možná jim to něco říkalo, možná to právě v té chvíli potřebovali. Jedna účastnice se po skončení ptala, jestli se takové modlitby konají každý týden, že by na ně ráda chodila. Takže možná to naše křesťanství není ještě úplně mrtvé.

Ano, tohle je určitě jedna z cest, jak můžeme sdílet svou víru a duchovní zkušenost s lidmi, kteří ve víře nevyrostli, a přitom hledají nějaké hlubší zakotvení. Takových lidí je hodně, vlastně aspoň v některých životních situacích skoro každý. Biskup československé církve Karel Plechanec říká, že „každý den a tím spíše i noc má v sobě cosi tajemného a trochu nejistého. Náš život nese v sobě množství proměn, střídání různých stínů a temnot. Tato Noc kostelů nám opět připomíná, jak stále potřebujeme obnovovat svůj duchovní život. Potřebujeme hledat a nacházet místa pro své vnitřní nadechnutí, cítit a rozumět, že nás Bůh miluje, i když nám život nese celou řadu těžkých situací.“

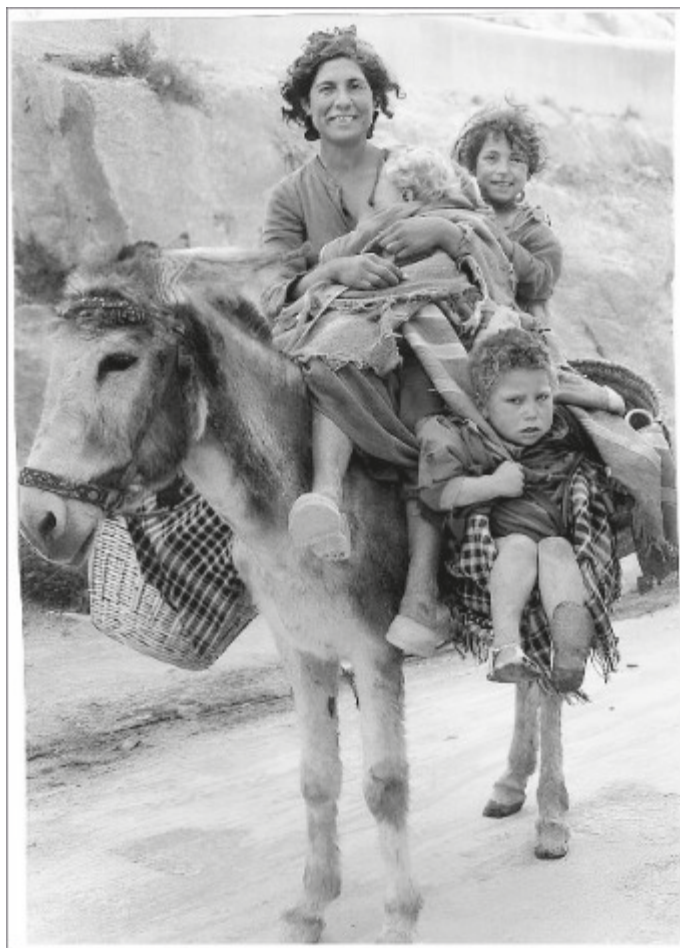
Ano, souhlasím s bratrem biskupem, jenže

běžný život našich církví moc takových míst lidem nenabízí. Je v něm příliš mnoho morálních skandálů, prázdných rituálů, odsuzujících výroků, nepochopitelných dogmat, nespelnitelných mravních nároků, pohoršujících projevů moci. Takové křesťanství jen málokoho přitáhne. A čím dál víc věřících o tom přemýšlí, nejen laici, ale i kněží, biskupové a taky odborníci: Francouzská filozofka Chantal del Sol vydala knížku s názvem Konec křesťanstva; už jsem tady zmiňoval kanadského teologa Bruna Moriho a jeho knihu Křesťanství bez náboženství. Podobně přemýšlí Richard Rohr ve svém Univerzálním Kristu nebo Tomáš Halík v Odpoledni křesťanství.

Všichni tito autoři se shodují v tom, že tradiční církevní podoba křesťanství v Evropě zaniká, a možná to postupně přijde i ve zbytku světa. Ale to neznamená, že by muselo skončit křesťanství ve své duchovní podstatě, jako síla, které pomáhá člověku zvládat náročný život, která ho propojuje s ostatními lidmi, s vesmírem i s Bohem, která dává smysl i nesmyslným situacím. Jsem rád, že si to stále víc lidí uvědomuje, že se pokouší takové křesťanství sami prožívat, a pak o něm svědčit ostatním. Spiritualita Taizé je jednou z mnoha cest právě tímto směrem.

Jenže vydat se na takové cesty znamená spoustu věcí opustit, spousty věcí se vzdát. A to i takových, které jsou nám možná drahé, které považujeme za důležité. Třeba právě to, jak prožíváme své modlitby a bohoslužby: musí naše liturgie vypadat tak, jak vypadá? Nemohla by se třeba víc podobat té modlitbě z Taizé? Nemohla by mít v každé části světa jinou podobu, která by víc odpovídala místní kultuře?

Ještě náročnější je to v nauce víry, takové to naše lpění na některých jakoby nezměnitelných pravdách: že Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá; že naše náboženství je to jediné správné; že moc v církvi je vyhrazena pouze celibátním mužům. Všechny tyhle formulace, a mnohé další, jsou výsledky teologických spekulací, které se v průběhu dějin vyvíjely a měnily. Proč by se tedy nemohly vyvíjet i dál, v ná-

vaznosti na znalosti a zkušenosti současné doby?

A nejvíc odvahy asi potřebujeme k tomu, abychom kriticky přemýšleli o některých morálních zásadách, jako je naprostý zákaz rozvodů, negativní hodnocení stejnopohlavního partnerství, stavění poslušnosti nad vlastní odpovědnost.

Možná vás to pohoršuje, možná se bojíte, že byste přišli o své jistoty. Ale tyhle otázky si prostě musíme klást. Ne proto, abychom si usnadnili život, abychom vyhověli jakémusi duchu doby. Ale proto, abychom respektovali důstojnost každého člověka. A taky proto, že se s tím vším potýkají mladí křesťané, vaše děti a vnoučata! Oni taky hledají víru, oni ji taky potřebují. Ale většina z nich prostě nemůže přijmout křesťanství v té podobě, v jaké jim ho předáváme, protože ta se míjí s jejich skutečným životem.

Ti autoři, o kterých jsem mluvil, si všímají jedné věci: Cesta k obnově křesťanství vede skrze znovuoživení Ježíše a jeho obrazu Boha. Protože Ježíš nebyl náboženský člověk, Ježíš odmítal přesně to, co odmítají i dnešní lidé: tu víru v nějaký propracovaný dogmatický systém, ten důraz na plnění náboženských povinností, ty přísné morální zásady, jejichž smysl člověk často nechápe. Taky Ježíšovo vnímání Boha bylo jiné, než jak to často vidíme v církvi. Bruno Mori říká, že "Bůh Ježíšův je duší a nejhlubší

JAK BY TO VYPADALO, KDYBY „MUŽI V CÍRKVI“ NASLOUČALI ŽENÁM?

Pavla Holíková

Tuto otázku si položila polská publicistka a teoložka Zuzanna Radzik v rozhovoru s Jackem Siepsiakem, SJ. Podle Radzikové v církvi chybí naslouchání shora, a ženy byly v této hierarchii vždycky dole. Církev nezajímá, jak žijí ženy v moderním světě. Ráda by ženy udržela tam, kde je jejich místo. Ale představy církevních struktur a představy reálných žen se diametrálně liší. Má institucionální církev na zřeteli skutečně dobro žen, když jim předepisuje, jak mají žít? Neurčuje představy o ženách spíš její vlastní dobro? Podle Radzikové jsou kanály komunikace mezi hierarchií a reálnými ženami zablokované. Maskulinní církev ženám nerozumí.

Můžeme namítnout, že „muži v církvi“ ženám přece naslouchají. Většinu návštěvníků bohoslužeb tvoří ženy. Především ženy hledají u kněží duchovní vedení, přičemž ten vztah není vždy jednosměrný. Je nemálo empatických kněží, u nichž probíhá skutečná interakce. Nejen kněz vede penitenta, i penitent či partner v duchovním rozhovoru poskytuje knězi cenné podněty. A nemusí to být zrovna zpětná vazba, jak se elegantně říká asertivní i tvrdé kritice. Duchovní vedení je vzájemné i obrácené.

Jenže sledujeme-li realitu kolem sebe, přijímání zpětné vazby i prosté naslouchání je

podstatou všeho. Vše, co existuje, prostupuje svou energií a svým duchem lásky. Z tohoto důvodu je jeho Bůh vnitřní, důvěrný, známý, otec, matka, přítel, milenec. Je to přitažlivost, ke které můžeme běžet s radostí, důvěrou, s pocitem opuštěného dítěte. Bůh je silou lásky, která přebývá v hloubi každého člověka." Ano, a přesně takový obraz Boha je blízký i mnoha dnešním lidem.

Pokud budeme takto hledat Boha, bude se postupně měnit i naše církev. V tom smyslu souhlasím s tím, že reforma církve začíná reformou vlastního duchovního života. Ty změny se dají zjednodušeně vyjádřit několika slovy: více lásky – méně moci, více duchovnosti – méně instituce, více svobody – méně kontroly, více otevřenosti – méně vylučování, více odpovědnosti – méně poslušnosti. Jestli najdeme odvahu k této proměně, tak křesťanství nemusí skončit, ale může se naopak stát zdrojem naděje pro lidi, kteří tu naději ztrácejí.

Když jsem odcházel z té noční modlitby v duchu Taizé, cítil jsem v srdci Boha, jakého nám ukázal Ježíš Kristus: Boha, který mě prostupoval svou energií a svým duchem lásky. Tak přejú podobnou zkušenost i vám.

*Autor je katolický kněz, salesián
Christnet.eu, 21.6. 2024*

spíš vzácnost. Je to namáhavá práce, a služebné kněžství v církvi znamená především moc, jakkoliv se jí eufemisticky říká služba. Ne náhodou je ženám, pro které je téma i jen ženský diakonát, připisována touha po moci. Ten, kdo má moc, se bojí její ztráty. Jednomu z účastníků kněžské synodní skupiny prý nekontrolovaně uniklo: „Ony nám tu moc chtějí vzít!“ Spíš než touhu po moci můžeme tušit touhu po relevanci, po tom, aby slovo ženy mělo váhu.

„Muži v církvi“ mnohem snáz naslouchají ženám, které je v jejich mocenské pozici podporují. A takových je většina, když nepočítáme ty, které se církvi dobrovolně vzdály. V tomto smyslu se církev chová nefalšovaně „demokraticky“. Většina žen si žádné převratné změny nepřeje. Většina je se svým postavením spokojená. Některé jsou ochotny hlasitě podporovat současný stav i dehonestujícími poznámkami na adresu žen, které prý cítí povolání ke kněžství a snad ani neví, že tento problém už Jan Pavel II. definitivně uzavřel.

Kde jsou ženy, které se církvi vzdálily proto, že pro ně svým mocenským a nadřazeným přístupem přestala být přitažlivá? Nohama hlasují hlavně ženy mladé a vzdělané. Církvi na nich nezáleží. Jednodušší je namluvit si, že žádné takové nejsou. V církvi přece máme vzdělané ženy. Vystudovaných teoložek přibývá. Jenže i ženy-teoložky jsou z hlediska mocenských pozic ústupkem. „Muži v církvi“ jim sice dovolí vystudovat, ale ne o mnoho víc. Anton Srholec v rozhovoru s Lukášem Melicherem poznamenal, že kdyby byl dostatek kněží, ženy by zůstaly i dál dobré jen na to, aby uklidily kostel, vypraly kostelní prádlo a vůbec pracovaly pro církev dobrovolně a bezplatně.

Co když nespokojených žen není menšina? Co když ty nespokojené odešly už dávno? Kterou z mladých žen láká čistě „pánská show“? (Jak označila katolické bohoslužby jedna zklamaná konvertitka.) Při sotva čtyřprocentní účasti obyvatel na bohoslužbách je těžké mluvit o většině a menšině. Feministek, které to s církvi ještě nevzdaly a otevřeně mluví o rovnoprávnosti, je jen pár. Žádnou Philippu Rathovou ani Julii Knopovou u nás zatím nemáme. Aktivní farnice sedávající při mši v první řadě rovnoprávnost nepostrádají. Ani politicky vlivná aliance

chránící ženy, které se chtějí plně věnovat rodině. Ani kněží, kteří před pár lety ukončili studium. Ani česká biskupská konference, která na svém webu doporučuje „teologii domova“ schopnou prý vrátit ženy do kostelních lavic. „Teologie domova“ bude nejspíš K+K+K - německé označení pro „Kirche-Kinder-Küche“. Kolik dnešních žen o to bude stát? Postavení ženy v církvi se ostatně nevyčerpává popřením kněžství pro ženy. Otázky zůstávají u ženského diakonátu, u feministické teologie, obsazení teologických fakult, u přijetí už uznané služby akolytek a u změny mentality ohledně skutečné, nikoliv pouze deklarované důstojnosti ženy.

Přestože kněží jsou zvyklí naslouchat, i oni mívají svou slepou skvrnu. Nejsou až na výjimky schopni vystoupit ze svého kněžského stereotypu. Mluvila jsem s mladým mužem, který u tématu kněžského svěcení pro ženy automaticky zareagoval: „Myslím, že žena by měla zůstat ženou a muž mužem.“ Byla jsem v pokušení vystihnout karikaturní grimasu s oním anglosaským „What?“ (Podobně jako u toho neprůstřelného argumentu v debatě D8: „Já bych se nemohl zpovídat u ženský!“) Připouštím-li možnost kněžského svěcení pro ženy, přestávám proto být ženou? Opravdu je role, kterou církev předepisuje ženám, zjevená a od Boha daná? Skutečně mi Bůh přikazuje setrvat v nedůstojné pozici, kdy o mně a beze mě rozhodují jiní, kdy „muži v sukničích“ vědí lépe než já, co chci, co si přeji a co cítím? Kde ti, kdo se dobrovolně zrekli otcovství, tak krásně mluví o důstojnosti „ženy a matky“?

Nezávidím těmto mužům jejich sebejistotu. Jsem přesvědčená, že je to jistota, jejíž opora je velmi lidská. Pokud to není dobře maskovaná nejistota. V už citované debatě D8 o ženách u oltáře zazněla zajímavá poznámka Ivana Folettiho: „Já jsem se bavil s jedním biskupem, který mi říkal »Hele, já jsem pro svěcení žen, ale kdybychom to udělali, tak se okamžitě rozpadneme na čtyři části. Konec velké římské jednotné církve s papežem!«“ Bojíme se, že se rozpadneme. Nebojíme se, že ztratíme slanst. Představuji si, že velmi podobně by mohlo znít hypoteticky uniklé přiznání libovolného biskupa před nějakými řeckými padesáti lety, kdy občasné tělesné tresty na ženách byly obecně akceptované. „Hele, já si taky myslím, že bít ženu je nepřijatelné, ale říct to nahlas a veřejně? To nejde, vždyť to by polovina žen od mužů utekla a celá instituce manželství by se rozpadla!“ Identický způsob uvažování při různých proměnných. Ani od našich dnešních biskupů jsem neslyšela jasné slovo proti násilí na ženách. Pastýřský list proti přijetí Istanbulské úmluvy vyzněl navzdory určitým formulacím spíš v opačném duchu.

Domnívám se, že seminární výchova formuje naše kněze v zásadě k naslouchání - uvnitř nepřekročitelných hranic. Mnoho

Křesťan je Kristovcem

Ten, kdo přijal křest - kdo se noří do přátelství Boha – ten ví, že Bůh nekraluje na nebesích, ale sestupuje k lidem.

Ví, že Bůh chce přebývat v nás a uprostřed nás.

Ví, že se Bůh zasněvil nám a Ježíšem se nechává zasvěcovat jeho dílu, s Ježíšem chce pomáhat zachraňovat svět.

Celý život se snaží poznávat Boha, aby mu byl něco platný.

- Křesťan patří do království kněží. (Ex 19:6; 1P 2:9; Iz 61:6; Zj 1:6) - Kněz má přímý přístup k Bohu, nepotřebuje žádné prostředníky. (Královské kněžství je větší než služební kněžství a je trvalé.)
- Od křtu ví, že má trvalé místo v boží náručí. Ví, že je milovanou dcerou/ synem božím.
Ví, že patří do množiny Boží nevěsty.
- Ví, že vším dobrým spolupracuje na dovtáření světa a budování božího království.
- Od křtu je spolupracovníkem Ježíšovým.
- Pokřtěnému Ježíš nabízí svého Ducha za dalšího Průvodce.

z nich se upřímně snaží ženám naslouchat, přičemž ale neopouštějí bezpečné prostředí, které debatě o ženách není nakloněné. Kněz, který skutečně chce naslouchat ženám, chtít nechtě musí vystoupit ze své komfortní zóny, jinak se nezbaví slepé skvrny získané „v pánském hokejovém klubu“. Angličtina pro to má výraz „out of box“. Ministrantské spolčo a následná kněžská seminární formace dlouhodobě zaručují svým absolventům duševní komfort. Hýčkáme si nadřazené chlapecky takřka od předškolního věku. Netřeba se namáhat a couvat z osvědčených církevních tradic. Netřeba si klást otázky, zda jsou tyto tradice skutečně osvědčené. Dokonce ani, zda jsou to tradice biblické, nebo historické.

Pro člověka bylo vždycky výzvou hledání odpovědi na otázky. Ten, kdo drží v ruce doživotní moc, žádné otázky nepotřebuje. Všechny odpovědi má hotové. Ochuzuje se o dobrodružství hledání a nalézání. Sebejistého církevníka nemůže překvapit nic. Jeho majetkem je mocenská komfortní zóna. Z pozice moci může prohlásit, že povolání ke kněžství u ženy musí být omyl, jak to nedávno udělal německý kardinál Gerhard Ludwig Müller, aniž by si položil otázku, kdo se vlastně v čem mýlí. Svatý Augustin postupoval v pochybnostech, kdo se mýlí, ve třech krocích. „Muži v církvi“ znají jen jeden krok: Ducha svatého máme my. Pro život bez nepohodlných otázek to stačí. Moc bezmocných však nabízí mnohem širší prostor pro objevy a překvapení.

Christnet.eu, 21.6. 2024

- Pokřtěnému je svěřena v určité míře služba:
- pastýřská (přijal kus odpovědnosti i za druhé, za boží království a svět: v manželství a rodičovství, v péči o obec, o pokřtěné, o potřebné ...)
- kněžská (má otevřený přístup k Bohu, vzdělává se, aby mohl slovem i životem zvěstovat zprávu: „Bůh o nás pečuje a je milostivý“)
- prorocká (má hájit smysl božích slov, boží spravedlnost a vystupovat proti zlu)

- Pokřtěný má trvalé místo u stolu Ježíšovy hostiny a z titulu královského kněžství může číst slovo boží při bohoslužbě.
- Křtem dostal pověření ke zvěstování Božího slova.
- Může podávat Tělo a Krev Páně.
- Smí a má přijímat a slavit další svátosti.
- Může vstupovat do manželství a dávat sám sebe druhému.
- Může a má předávat život svým dětem, vzdělávat je a vychovávat. Rodič je pro své děti prvním božím poslem - andělem. Smí a má svým dětem žehnat (má vědět, co žehnání znamená, co se při něm děje a jaká odpovědnost z žehnání vyplývá pro něho i pro děti).

- Při slavení svátostí (včetně Večeře Páně) je každý (poučený) pokřtěný koncelebrantem (spoluslaví s předsedajícím a s druhými svátosti - z titulu královského kněžství). /v

Naděje je ctnost, proti které často hřešíme: ve svých nedobrych stescích, ve svých melancholiích, když si myslíme, že minulá životní štěstí jsou navždy pohřbena. Proti naději hřešíme, když propadáme sklíčenosti nad svými hříchy a zapomínáme, že Bůh je milosrdný a větší než naše srdce. A nezapomínejme na následující: Bůh odpouští všechno, Bůh odpouští vždycky. To nás opravňuje k prosbě o odpuštění.

Hřešíme proti naději, když zoufáme nad svými hříchy; hřešíme proti naději, když v nás podzim ruší jaro; když Boží láska přestává být věčným ohněm a my nemáme odvahu činit rozhodnutí, která nás zavazují na celý život.

Tuto křesťanskou ctnost dnešní svět velmi potřebuje! Svět potřebuje naději, stejně jako potřebuje trpělivost, ctnost, která jde ruku v ruce s nadějí. Trpělivi lidé dovedou tkát dobro. Houževnatě touží po pokoji, a přestože někteří lidé spěchají a chtěli by všechno a hned, trpělivi mají schopnost čekat. I když mnozí kolem nich propadli deziluzi, ti, kteří jsou povzbuzováni nadějí a jsou trpělivi, jsou schopni projít i tou nejtemnější nocí. Naděje a trpělivost k sobě patří.

z Františkovy katecheze o naději 1/2

Nejtroufalejším záznamem troufalosti, jaký byl kdy napsán, je žádost Mojžíše a Árona k faraonovi:

„Hospodin ti vzkazuje: Propusť můj lid ...“

Ex 5-12

Talmudické legendy si k Exodu přimyslely ještě jednu důležitou postavu, o níž nám text Bible nic neříká. Jmenuje se Nachšon a jeho legendární role je tato: jako první vstupuje do dosud nerozestoupeného moře, jehož hladina začne klesat teprve až Nachšonovi sahá po bradu. Teprve za Nachšonem si ostatní troufají. Zázrak rozestoupeného moře se dává do pohybu ne Mošeovou neobyčejnou nadlidskou vůlí, ale Nachšonovou obyčejnou lidskou vírou. Bez Nachšona by Izrael do moře nevstoupil a podlehl by pronásledujícímu egyptskému vojsku.

Slovo nachšon se v hebrejštině stalo symbolem předvoje, průkopnictví postaveného na důvěře a ochotě riskovat. „Operace Nachšon“ bylo jméno slavného mohutného přesunu československých zbraní do Izraele v roce 1948. Bez něho, bez víry v záchranu a ochoty riskovat, by Izrael asi neexistoval. Nebýt „Nachšonů“ ve všech možných oborech lidské činnosti, ochotných riskovat vlastní bezpečí a život kvůli něčemu většímu a lepšímu, v co věří, všichni bychom se ještě dnes houpalí na větvích.

Bez víry není proveditelné nic. „Na půl cesty vstříc“ je předpoklad všeho tvoření.

z knihy Benjamina Kurase: Zakázané ovoce vědění (redakčně zkráceno)

KAPKY PRO ZRALÉ SEBEVĚDOMÍ KŘEŠTĀNA

Židovská moudrost říká: „Moudrý je ten, který ví, že jeho cena není v jeho výkonu, ale v pozornosti, kterou nám věnuje Bůh.“

Nikdo o nás nepečuje v takové míře, jako Hospodin. Nikdo o nás nemluví tak krásně jako Hospodin. Každému z nás, osobně, Bůh říká řadu krásných vyznání.

V každém věku, a trvale, se máme nechat domazlovávat od Boha.

Gn 1,26	Ex 19:4-6a
Ex 34,6	Dt 26,18-19
Lk 3:22; J 15:9 („Jsi má milovaná dcera, milovaný syn.“)	
Ž 139,1-18. 23-24	Mdr 11,21-26
Iz 43,1-3. 4a. 5a. 11. 13	Iz 49,14-16a
Iz 41,8-10. 13-14	Ž 8
Oz 2,18. 21-22	Oz 11, 1-9
J 1,12	J 13,20

Návod k použití:

Denně číst jeden text, promýšlet jej a pokorně přijmout pro sebe - jako nezasloužený dar.

Až se ti ta slova stanou důvěrně známá, čti si další text. Všiměj si dalších krásných míst z Písma (např. z J 14. - 17. kap.) /v

K DISKUSI O ROZHODNUTÍ ÚS O ZMĚNĚ POHLAVÍ

Martin Vaňáč

Ústavní soud ČR svým nálezením ze dne 24. dubna 2024 zrušil s účinností od 1. 7. 2025 zákonnou úpravu, která pro úřední změnu pohlaví trans lidí vyžadovala chirurgický zákrok, zahrnující sterilizaci a přeměnu pohlavních orgánů. Předseda České biskupské konference pražský arcibiskup Jan Graubner k tomuto nálezu, který nazval významným zásahem státu do přirozeného řádu soužití muže a ženy, vydal 20. června prohlášení, aby přispěl několika myšlenkami do rodící se celospolečenské diskuse. Mimo jiné v něm vyzval politiky, aby odložili ideologické brýle a hledali společně s odborníky řešení směřující k integrálnímu lidskému naplnění a respektu k obecnému dobru. Škoda, že se touto radou sám neřídil. V prohlášení totiž prokazuje velkou neznalost problematiky a pravděpodobně i samotného nálezu.

S ohledem na věk (nar. 1948) a dobu formace (studium v letech 1968-1973) je Graubnerova neznalost pochopitelná. O to více je pochybný způsob, jakým aktuální problémy konzultuje a „řeší“. Zřejmě se jen obrátí na pár názorově blízkých „odborníků“, kteří mu dají za pravdu a leckdy ho tak jen utvrdí v jeho předsudcích nebo ideologickém pohledu. Smutné je, že si zřejmě ani neposlechl lidí, kterých se daná problematika týká, což jde proti smyslu skutečně křesťanského postoje (tj. zastávat se marginalizovaných). K problematice se pak vyjádří jednostranně, zjednodušeně nebo dokonce hloupě, což možná rezonuje s názorem mnohých, kteří se v současném světě neorientují a věří kdejakým dezinformacím a nesmyslům. Pochybným je třeba způsob, jakým Graubner zjednodušuje „německý model, kde si každý může „změnit pohlaví“ jednou ročně bez jakýchkoliv podmínek“. V seriózních komentářích ani v prohlášeních německých biskupů k novému zákonu o seburčení, schváleném Bundestagem v dubnu 2024, jsem se nic podobného nedočel. Zákon skutečně obsahuje blokační lhůtu jeden rok, ale samotný předpoklad, že to povede ke každoroční změně pohlaví, je skutečně hloupostí.

V nálezu Ústavního soudu je možné se dočíst, že Česká republika zůstává jednou z mála evropských zemí, kde zákonný požadavek chirurgického zákroku pro změnu pohlaví přetrvává (čl. 107). ÚS také kritizuje „nečinnost zákonodárce“, který nevěnoval pozornost již šest let starému návrhu ministerstva spravedlnosti ohledně změny požadavku na chirurgický zákrok v případě trans lidí. Dále ÚS kritizoval skutečnost, že nedošlo k iniciaci demokratické diskuse ohledně postavení zvláště zranitelné skupiny trans lidí (čl. 105).

Pokud budou chtít představitelé katolické církve přispět do této diskuse, budou to muset zkusit znovu a lépe. Vhodné by bylo nejprve zařadit dialog, naslouchání a rozlišování, jak je doporučeno v rámci synodální-

CO GENERACI „Z“ ODRAZUJE OD CÍRKVE

José Calvo Aguilar

S každou novou generací přicházejí nové výzvy. Nemusí to být nic negativní ani strašidelné. Právě naopak, může to být možnost naučit se něco nového o tom, jak lépe sloužit lidem kolem nás. Generace Z, resp. miléniová generace (od angl. *Millennials*) je v našich krajích generace, která se narodila (cca) po roce 1994. Je to teda generace, která reprezentuje dnešní mládež. Tento článek je nejen pro mládežnické vedoucí, ale i pro vedoucí jiných oblastí ve sboru: mladí lidé jsou nejen součástí mládeže, ale celého sboru!

Čím je *jiná* tato generace? Jaké jsou jejich *specifika*? Jak je můžeme lépe *oslovit*? Je o tom mnoho dobrých videí a článků, ale v tomto článku se budeme snažit všechno

destilovat do jednoho. V tomto článku vám přineseme **12 bodů** o tom, co *generaci Z odradí* od církve. Také vám dáme i praktické příklady, jak tyto věci řešit v našich mládežích, sborech, skupinách či týmech.

1. Nikdo je neposlouchá

Klasické fungování sboru „zepředu“ (to znamená kazatel/starší/vedoucí, kteří mluví z pódia, co dělat/nedělat a sbor nemá možnost reagovat) je pro tuto generaci kritické. *Generace Z* potřebuje, aby byl jejich

ho procesu. Jedná se o závažná a složitá témata, která jsou zároveň součástí tzv. kulturního boje nebo hybridní války proti „prohnilému a zkaženému Západu“, ve které svojí neznalostí a naivitou hrají někteří církevní představitelé roli užitečných idiotů. Myslím si, že by bylo vhodné hledat vyváženou syntézu s respektem k biologickým danostem i svobodě jednotlivce. Domnívám se, že skutečný křesťanský pohled na člověka, který by bral ohled na jeho komplexnost, by mohl být v diskusi přínosem.

Getsemany 2024

hlas důležitou součástí fungování sboru. To neznamená, že chtějí, aby se všechno dělalo podle nich, ale potřebují cítit, že je jejich hlas důležitý a bere se do úvahy. Jak je můžeme vyslechnout? Vytvořit prostor pro diskusi (například v rámci nedělních bohoslužeb nebo jinou formou), vytvořením anket po kázání (kde mohou vyjádřit souhlas/nesouhlas/jiné budující poznámky) nebo jejich přidáváním do pracovních týmů.

2. Složitě vize nebo programové vyhlášení:

Samozřejmě, člověk potřebuje mít v životě vizi (Pr. 29:18), ale někdy ztratíme mladší generaci v rámci managementu, který tak dobře fungoval pro starší generaci. *Generace Z* bývá oslovena krátkou, výstižnou vizí (jako například v Mk. 12:30-31). Věnujme méně času poradám, kde budeme vymýšlet komplikované formulace a travme víc času vykonáváním Ježíšova dvojitého přikázání.

3. Služba jiným není prioritou:

Někdy věnujeme příliš mnoho času vnitřní starostlivosti o sbor (ať už biblické studia nebo porady, týmová setkání a jiné), že zapomínáme na lidi „mimo nás“, kteří se trápí (ať už duchovně, emocionálně nebo fyzicky). Samozřejmě, že nemůžeme zanedbávat růst lidí ve sboru a starostlivost o ně, ale když budeme uzavřeni do sebe, *generace Z* bude vedle nás trpět, jestli vůbec zůstane. Potřebujeme najít správnou rovnováhu mezi vnitřní a vnější starostlivostí.

4. Obviňování kultury

Toto je něco, s čím se velmi často setkávám. Kazatelé, vedoucí nebo rodiče, kteří mluví o kultuře jen negativně a dívají se na minulost jako na zlaté časy. To je lež! Kultura není spirála, která jde čím dál tím k horšímu. Kultura je jen lidský projev a jako takový má (vždy) svoje pozitivní a negativní jevy. Kultura starší generace nebyla dokonalá a kultura této generace není na 100% zkažená! Místo neustálé kritiky a obviňování je naším povoláním vykupovat kulturu. Jak tato kultu-

ra vyjadřuje Boží hodnoty? V čem se potřebujeme zlepšovat? Nestačí o tom mluvit, je potřeba i konat! (Jestli něco v kultuře kolem tebe není v pořádku, nepostav svoje kázání na tom, co všechno je špatně, ale na tom, co můžeme dělat, aby bylo líp!)

5. Exkluzivita

Jednou jsem navštívil sbor jednoho mého kamaráda. Když jsem si náhodně vybral místo na sezení, tento kamarád ke mně přiběhl a řekl mi: „Tam si nesedej, to je místo paní...“ Co? Proč bych si tam nemohl sednout? Potřebujeme si dávat pozor na to, jak se vyjadřujeme k těm, kteří nejsou součástí naší komunity. Kdyby se něco takového stalo člověku, který přišel poprvé do vašeho

sboru, jsem si na 99% jistý, že by se už nevrátil. Musíme vytvořit prostor, ve kterém je každý vítán a ve kterém kvůli lidem obětuje svůj komfort (v příkladu, který jsem uvedl výše, by si měla paní... sednout jinam, protože „vyhodit“ mě z toho místa není velmi pohostinné).

6. Plýtvání zdroji

Církev jako instituce nebyla vždy velmi důvěryhodná. Jelikož jsme v posledním období viděli, jak korupce sahá na všechny oblasti života a na všechny instituce (církev, politiku, občanské sdružení a jiné) potřebujeme být transparentní v otázce financí. *Generace Z* potřebuje vidět, že se (i jejich) finance používají rozumně a na dobré věci. Jinak nebudou přispívat svými (nejen finančními) zdroji, jestli se vůbec rozhodnou zůstat.

7. Kázání vs. Mentorování

Podobně jako u 1. bodu, neosobní kázání zepředu je častokrát málo efektivní. Ano, musíme vyučovat a kázání je velice důležité. Tímto nechci podceňovat kazatelnicí, ale pozdvihnout roli mentora a osobního vztahu. *Miléniová generace* víc než po kázání touží po vztahu (kdyby chtěli jen dobré kázání, můžou si jich tisíce vyhledat na internetu).

8. Ne-ocenění:

V dnešní době nikdy nedokážeme udělat „dost“. Ať už v práci nebo ve škole, *Generace Z* neustále poslouchá o tom, jací jsou neschopní, nedostateční, hloupí a jiné. Soutěživost je jedna z největších hodnot této doby

a to často vede k frustraci. Církev by měla být bezpečným útočištěm milosti, kde jsou lidé ocenění za to, kým jsou. Kdy jsi naposledy odměnil nebo pochválil svůj tým za dobře odvedenou práci? Co kdybys pozval svůj pracovní tým na večeři jako odměnu za jejich službu?

9. Ticho v těžkých otázkách:

Tato generace se připravuje na to, aby dělala těžká rozhodnutí. Hledají odpovědi na těžké otázky: jak si vybrat partnera/ku? Jak si najít dobrou práci? Jak spravovat finance? Co se sexem? Drogami? Rodina? Děti? Mohl bych pokračovat, ale asi mi rozumíte. Musíme iniciativně otevřít tyto a další otázky a dát na ně otevřené odpovědi, i když to znamená otevřít svoje soukromí a ukázat „špinavou kuchyň“. Jestli církev o těchto věcech nemluví, jiní budou (ano, ta „zlá“ kultura, kterou jsme výše uvedli).

10. Veřejné mínění:

Jedna otázka, kterou se vedení našeho sboru často ptá, je: „Kdyby dnes Církev Bratrská v Žilině zmizela, kdo by si to všiml?“ Jako Církev potřebujeme být angažovaní v dění našeho města/vesnice a být přínosem pro naše okolí. Naděje, kterou máme v Ježíši, nemusí čekat na dalekou budoucnost, ale uzdravovat a obnovovat naše okolí už dnes. Jestli nejsme schopni sloužit našemu okolí, proč by tam někdo chtěl být?

11. Mnoho řeči – málo skutků:

Myslím si, že toto je hřích každého vedoucího. Máme velké plány a touhy, věci, co bychom chtěli dělat, tak pro to nadchneme lidi, ale potom nejsme schopni to zrealizovat. Toto je pro každého (asi nejen pro *generaci Z*) velmi frustrující a vede ke zklamání. Je lepší nastavit nižší očekávání a potom přinést větší výsledky a to nejen kvůli nim, ale i kvůli tobě (protože i ty můžeš být zklamaný ze selhání).

12. Neschopnost se přizpůsobit:

Slyšel jsi už někdy ve sboru větu „ale vždycky se to takhle dělalo!“? Já jsem to slyšel už příliš mnohokrát a víš co? Ne! Nedělalo se to vždycky tak! Organ byl kdysi revoluce, proti které se církev postavila. Většina církevních otců a reformátorů byla proti používání hudby a hudebních nástrojů na bohoslužbách. Hymny a kancionály jsou relativně moderní věc, protože předtím byl gregoriánský zpěv jediný akceptovaný způsob uctívání v kostele. Církev se musela v historii přizpůsobit různým změnám a stejně se my dnes musíme přizpůsobit nebo se staneme fosiliemi!

Vedoucí, nezapomeňme na tuto generaci! Jestli máme hlásat evangelium všemu stvoření (Mk. 6:15) znamená to, že i generace *Z* potřebuje slyšet Kristovo evangelium a jestli ji naše způsoby odradí od toho poselství, musíme změnit naše způsoby. Změna může být těžká, ale ovoce je krásné a sladké!

Andreea Pop, 7.10.2020

SPOLEČNĚ TVOŘÍME EVROPU

P. Michael Martinek, SDB

Evropská unie je křesťanským projektem. Je smutné, že ji někteří křesťané odmítají.

Když jsem minulý týden přemýšlel, o čem by měl být další komentář, tak jsem uslyšel hlas z pódia na teplickém náměstí, přímo pod mými okny. Probíhala tam kampaň strany ČSSD k volbám do evropského parlamentu. Pozor, to není ta klasická sociální demokracie, tahle strana má název Česká suverenity sociální demokracie.

Založila ji kdysi Jana Bobošíková, pár let se jmenovala Volný blok a šířila krajně pravicové názory, teď je pro změnu levicová. Hlavním řečníkem byl současný předseda a bývalý premiér Jiří Paroubek. Chtěl, abychom ukončili vojenskou pomoc Ukrajině, přestali pomáhat migrantům a zrušili green deal. Pak vystoupil bývalý prezident Miloš Zeman a vysvětloval, jak neschopná je současná vláda. Třeba proto, že ministr školství je vystudovaný muzikolog a ministr zemědělství je teolog. Přitom ale vůbec neřekl, co dělají špatně.

Byl to fakt nepřijemný zážitek. Ale motivoval mě k tomu, abych dnešní komentář věnoval volbám do Evropského parlamentu. Musím říct hned na začátku, že jsem silným zastáncem evropské integrace. Nejen proto, že rád cestuju a otevřené hranice mně to velmi usnadňují. A taky bych se rád dožil chvíle, kdy přijmeme euro, abych si nemusel pořád vyměňovat peníze. Pro členství v Evropské unii mám celkem jasné argumenty: ty, kdo všechno přepočítávají na peníze, by mohla přesvědčit skutečnost, že po celých dvacet let našeho členství jsme čistým příjemcem peněz, každý rok dostaneme z evropské kasy asi dvakrát tolik, než do ní odvedeme. Celkem to dělá už víc než bilion korun. A pro ty, kdo hledají spíš kulturní a etické důvody, můžu argumentovat absencí válek, neomezeným sdílením kulturních hodnot, možností vzdělávání a práce v kterékoli členské zemi a tak dále.

Málokdo dnes ví, že sjednocení Evropy je velmi starým projektem: už český král Jiří z Poděbrad v 15. století chtěl vytvořit evropskou konfederaci, dokonce s pětiletým předsednickým rotováním. Francouzský filozof Jean Jacques Rousseau nebo Immanuel Kant v 18. stol. navrhovali vytvoření Evropské federace se společnou ústavou a jednotným právním systémem. Victor Hugo chtěl vytvořit Spojené státy evropské jako protiváhu USA. A mou oblíbenou osobností z novější doby je hrabě Coudenhove-Kalergi, který se narodil v Tokiu, vyrůstal v Poběžovicích v západních Čechách, potom žil ve Francii, ale stále měl československé občanství. Po první světové válce navrhoval, aby Evropa zavedla společnou měnu a centrální banku, aby měla evropskou ústavu, armádu a společnou za-

hraniční a bezpečnostní politiku. A už v roce 1955 podal návrh, aby se evropskou hymnou stala Beethovenova Óda na radost. Většina jeho idejí se pak opravdu v Evropské unii uskutečnila.

Ale zpátky do současnosti. Spoustu věcí můžeme na unii kritizovat: prohlásila potrat za základní lidské právo, její rozhodovací procesy jsou zbytečně složité a těžkopádné, společná podpora Ukrajiny příliš slabá, protože kterýkoli stát může využít práva veta, a tak blokovat klíčová rozhodnutí. Ano, hodně věcí je potřeba změnit. Ale právě proto si volíme takové zástupce do evropského parlamentu, kteří na tom budou pracovat. Nikdy bych ovšem nevolil strany, které zpochybňují samotný smysl unie, které by z ní chtěly vystoupit, nebo okleštit její pravomoci. Když jsem viděl hlasovací lístky, tak mě zarazilo, kolik je tam hloupých a bizarních stran, které se snaží nalákat voliče právě na tuhle protievropskou vlnu.

Pro nás křesťany je taky důležité, že katolická církev evropskou integraci vždycky podporovala. Pokud tedy dnes někteří katolíci volí protievropské strany, tak jednájí přímo proti záměru své církve. Prohlášení, které nedávno vydala Komise biskupských konferencí Evropské unie, říká, že katolická církev úzce provázela proces evropské integrace od jeho počátků a považovala jej za proces sbližování národů a zemí Evropy do společenství, které má zaručit mír, svobodu, demokracii, právní stát, dodržování lidských práv a prosperitu. Tento proces, který s odvahou prosazovali otcové zakladatelé Evropské unie po hrozných válkách na našem konti-

ntentu, byl založen také na křesťanských hodnotách, jako je uznání důstojnosti lidské osoby, subsidiarita, solidarita a usilování o společné dobro. K tomu bych jen dodal, že jedním z těch otců zakladatelů je francouzský politik Robert Schuman, který byl roku 2021 prohlášen za ctihodného a teď už se blíží k závěru jeho beatifikační proces.

Lucemburský kardinál Hollerich, který byl do loňského roku předsedou té komise evropských biskupů, říká: V Bruselu máme sekretariát, kde pracuje mnoho odborníků, kteří sledují různé dokumenty a projekty EU a kteří také aktivně spolupracují a předkládají návrhy. Někdy se nás politici ptají přímo. Třeba jsme byli požádáni, abychom vypracovali body pro dodržování lidských práv v zahraniční politice, zejména v oblasti náboženské svobody. A tam jsme mohli přispět velmi pozitivním způsobem. Pak ještě připomíná, že orgány Evropské unie se zavázaly ke strukturovanému a otevřenému dialogu s různými náboženskými a filozofickými společenstvími – tak je to doslova v článku 17 Lisabonské smlouvy. Jsme slyšet, protože mluvíme s morální autoritou. A myslím, že politika je velmi ráda, že existuje morální autorita, která může říkat věci otevřeně, což je pro politiky někdy těžší.

Tolik kardinál Hollerich. A jeho nástupce, italský biskup Mariano Crociata mluví o významu nadcházejících voleb pro posílení Unie a říká, že účast občanů, počínaje našimi věřícími, je životně důležitá. Zároveň varoval, že v multipolárním světě, který je svědkem vzestupu nových vůdčích mocností, se Evropská unie, pokud bude rozdělena vnitřními spory a neschopná mluvit jedním

Podíváme-li se zpět, spatříme strašlivou skutečnost. Naši předkové, kterým vštěpovali, že jsou vítězi, byli ve skutečnosti oběťmi. Byli nuceni zabíjet, radovat se ze zabíjení, být hrdí na zabíjení. A byli v tom dobří. Byli hrdí, zdrogovaní, psali nádherné básně, písně a knihy oslavující krev a násilí, drčení kostí. A zapomněli, že je to jejich vlastní krev, jejich vlastní kosti.

Jistě, touto drogou se neopájí jen Rusko. Postihuje všechna impéria. Ale ti ostatní se musí dát dohromady sami. My je nevléčím, my musíme vyléčit sebe. To my neseme vinu před Ukrajinci, Poláky, Finy, Gruzínci, Kazachy, Kyrgyzy, Uzbeky, Tatary, Kalmyky, Tungy, Jakuty, Burjaky a dalšími.

Je moje chyba, že jsem to nepochopil dříve. Jsem vinen před Nad'ou, a také před Mustafou, Serjožou, Antonem, Sevgilem, Koljou, Světou, Nikou, Natašou a mnoha mými dalšími přáteli i před lidmi, jež neznám, kteří žijí na Ukrajině a padají na ně ruské bomby.

Ale nyní už impérium navždy patří minulosti. Dalo by se namítnout, že na taková slova je ještě brzy. Ale ne, není. Budoucí generace Rusů budou s hrůzou a studem vzpomínat na válku, kterou Putin rozpoutal. Budou žasnout, jak mysl lidí v jednadvacátém století mohla opanovat tak archaická arogance. A nepůjdou stejnou cestou, pokud my, jejich předkové, uneseme dnes svůj trest.

Michail Zygár: Válka a trest, str. 323

hlasem, může pouze připravit na to, že se ocitne na okraji, a to by byla hodně vysoká cena.

Když jsem na začátku popisoval ten nepřijemný zážitek z volební kampaně, tak musím dodat, že za pár hodin ho vystřídal stejně nečekávaný, ale tentokrát příjemný zážitek. Našel jsem krátké video k evropským volbám od našeho biskupa Stanislava. Mimo jiné tam říká: „Chápu distanc některých lidí od jistých kroků EU, protože ona je chápána jako jakýsi byrokratický aparát nezřídka s nějakým ideologickým nábojem, který nám je naprosto cizí. Ale Evropská unie, to jsme my, už dvacet let. Měli bychom jí kultivovat tím, že do ní budeme vnášet Kristovy hodnoty jako smír, pokoj, ale taky pravdu. Instituce EU začíná na křesťanských základech, není to tedy jenom smlouva o uhlí a oceli, ale je to smlouva o odpuštění jako jediné možné cestě poté, co byly napáchány nejrůznější křivdy ve dvou světových válkách. A pokud jde o ty volby, nemysleme si o lidech, že jsou andělé, neexistuje žádný ideální kandidát nikam, na prezidentský úřad, do EP, jako neexistuje ani ideální kandidát na papeže. Vždycky to budou jenom lidé, kteří mají své chyby, ale taky své přednosti.

Díky, Stanislave, za tahle slova. A přeju nám všem, abychom v těchto volbách vzali vážně svůj díl odpovědnosti za ten náš malý světdíl, na kterém společně žijeme.

Christnet.eu, 5.6.2024

AKTUALITY

**Přátelství Boha
křtem přijali**

- 25.5. Noemi Pecháčková
Felix Vencl
- 2.6. Mariana Kateřina Macháčková
- 9.6. Tomáš Valenta
- 16.6. Dorothea Hoffmannová

**Lásku, úctu
a věrnost si slíbili**

- 25.5. Milan Stránský a Jana Pražanová
- 8.6. Miroslav Vacek a Monika Štěpánová

Farní výlet

Letohradská farnost pořádá 5. - 6. října výlet do oblasti Krušných hor. Navštívíme např. klášter v Kadani, Klášterec nad Ohří, Jáchymov, Klínovec. Nocleh je zajištěn v hotelu na Božím Daru. Předpokládaná cena je 2.500 Kč. Prosíme zájemce, aby se hlásili do 31.8. v Lékárně U sv. Theodoty na náměstí v Letohradě se zálohou 500 Kč.

ANKETA O OKÉNKU

V květnu jsme vybědli čtenáře Okénka k vyplnění ankety, která měla zmapovat dosah a čtenost našeho farního časopisu. Velmi děkujeme všem, kdo anketu vyplnili, a poslali nám svůj názor.

Do Ankety přišlo 41 ohlasů, z toho 28 žen, 13 mužů.

Z letohradské farnosti bylo 29 ohlasů, z jiných farností 11.

Nejmladšímu respondentovi bylo 39 let, nejstaršímu 85, věkový průměr činil 62 let.

Většina respondentů čte Okénko od jeho počátku (22)

25 respondentů časopis kupuje v kostele, 16 dostává poštou nebo čte na internetu.

Většina respondentů (35) čte časopis celý – od začátku do konce.

Z témat, která čtenáře zajímají, nejčastěji respondenti zmiňovali, že vše. Dále uvedli: úvodník Václava Vacka, citáty, články E. Novotné, A. Náhlíkové, I. Markové, zprávy z Charity a dění z farnosti, rozhovory, aktuální dění v církvi, fotografie, kvalitní převzaté články, příběhy, paměti, poezie, teologická témata.

Na otázku, co lidem v Okénku chybí, často odpověděli, že nic. Dále uvedli: stránka pro děti, témata o výchově a aktuálních výzvách, články o fungování a budoucnosti církve, reportáže z dění ve farnosti.

Otázku, co čtenáře vůbec nezajímá, nejčastěji nechali bez odpovědi. Dále uvedli: pokud je na jedno téma více článků.

36 respondentů má zájem, aby farní časopis stále vycházel. O práci v redakční radě neprojevil nikdo zájem.

Zpracovala: /M

PASTORAČNÍ RADA zápis z jednání 13. června

Omluven: P. Petřovský

1. Zhodnocení uplynulých akcí

- **Kopečková pouť** – časy bohoslužeb posunuté na 8,30 a 10,00 se osvědčily, i přes nepříznivé počasí, přišla spousta lidí; děkujeme za ozvučení ambientů
- **První svatě přijímání na Orlici** – vydařená slavnost, příští rok zvážít krátké představení třetřáků na začátku bohoslužby
- **Víkend rodin** – ani špatné počasí rodiny neodradilo, byla využita celá ubytovací kapacita kláštera, děkujeme všem organizátorům za pestrý program a zajištění servisu
- **Slavnost Těla a Krve Páně** – oceňujeme zapojení dětí a mládeže
- **Mytí oken na faře** – proběhlo společně s úklidem, děkujeme všem, kteří se zapojili. Bylo zjištěno, že mnohé okenní tabulky jsou uvolněné. Nabídl se Petr Hoffmann, že během prázdnin okna ztmelí.
- **Mezinárodní hudební festival** – proběhl i v našich kostelích, koncerty byly hojně navštívené

2. Plánované akce

Farní den spojený s oslavou Kájových 60. narozenin 24. 8. – zahájení bohoslužbou v 11 hod v kostele sv. Václava, potom program na farní zahradě – podrobnosti domluvíme na schůzce 8. 7. v 18 hod

3. Osvětlení horní společné místnosti na faře – J. Čanda zařídí nákup a instalaci svítidla

4. Farní web – je připravený ke spuštění, na konci června proběhne zaškolení pověřených osob (M. Mikysková, K. Dvořák, M. Honzátko)

5. Farní výlet 5. - 6. 10. - program téměř hotový (klášter Kadaň, Jáchymovské doly, Rudá věž smrti v Ostrově, Klínovec...), nocleh na Božím Daru v Hotelu Zelený Dům

A ještě připojujeme dodatek čtenáře od Oloouce k jedné otázce:

„V některých katolických kostelích se objevuje časopis Monitor s podtitulem Svět katolickými očima. Vychází s církevním schválením. Jsou však v něm pravidelně články zpochybňující některé kroky papeže Františka nebo vývoj v církvi po druhém vatikánském koncilu. V posledním čísle jsou například ti, co si dovolili poukázat na přešlap kardinála Duky s účastí na prezentaci knihy exprezidenta Zemana, nazváni kádrováky a srovnáváni s kádrováním prováděným církevními tajemníky. V jiném článku autor prohlašuje, že za sníženou porodnost u nás v posledních letech může očkování proti covidu. To opravdu není „svět katolickými očima“, ten je podle mě prezentován vašim časopisem, a proto se rozhodně přikláním k tomu, aby jeho vydávání pokračovalo.“

6. Velikonoce 2025 – pašijová scénka pro veřejnost v podání letohradských ochotníků se uskuteční na Květnou neděli

7. Pronájem kostela na koncert violoncellisty Petra Špačka – realizační tým známého violoncellisty požádal naši farnost o pronájem jednoho z kostelů (Letohrad nebo Orlice), chtěli by zde uspořádat koncert v rámci turné po ČR; pastorační rada s pronájmem souhlasí, podrobnosti pronájmu dořeší ekonomická rada

8. Adventní duchovní obnova – navrhovaní hosté: P. Libor Všetula, P. Marián Pospěcha, P. Michael Martinek, postupně je zkusíme oslovit

9. Zvon z orlického kostela a kamenný erb z farní zahrady

- cca před 16 lety byl při přestavbě orlického kostela nalezen malý zvon, nejspíš patří k původnímu inventáři kostela, dosud byl umístěn v Muzeu řemesel, teď bude navrácen do orlického kostela a umístěn v interiéru
  - kamenný erb ze zdi farní zahrady bude navrácen Městu Letohrad, býval umístěn na zámku, zařídí E. Novotný
- 10. Nový přípravný tým PR** – E. Novotný, J. Jurenka, M. Doleček, J. Čanda
Příští jednání pastorační rady proběhne 12. 9. v 19 hod.

Zapsala L. Stejskalová

ZPRÁVY Z CHARITY

Fungujeme jako lepidlo – propojujeme rodiny se školou, zdravotníky, veřejností

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi pracují v celém okrese s rodinami, které si samy neumějí poradit v určitých situacích. Vrací jim jejich kompetence a fungování. Začínají vždy rozhovorem - sednou si k jednomu stolu a otevřeně proberou, co rodinu tíží, a co je ochotna sama udělat pro zlepšení své situace.

Vzdělání je základ práce

Sociální práce je práce s lidmi, ke které je potřeba permanentní vzdělávání. „*Neustálá chuť na sobě pracovat je v naší službě nutností,*“ uvedla vedoucí Eva Ježková. „*Naše práce je často nepředvídatelná. Jedeme s něčím do rodiny, ale na místě vidíme, že všechno je jinak, a my musíme umět bez přípravy reagovat na aktuální stav. Proto byl pro nás zásadní kurz Krizové intervence, který jsme díky finanční podpoře firmy Dibaq, a.s. nedávno absolvovali. Poznatky z kurzu nám pomohly třeba u psychiatricky nemocné klientky, která se nám svěřila, že uvažuje o sebevraždě.*“

Pracovnice služby se setkávají s klienty, kteří jsou psychicky nemocní, závislí na drogách, alkoholu, nezvládají se postarat o své děti nebo domácnost. Vidět malé děti vyrůstat v takovém prostředí není snadné. Navíc jsou po letech praxe někdy pracovnice SAS svědky toho, že se v rodinách výchovné vzorce opakují. „*Je velmi smutné, že už*

máme mezi klienty i děti našich bývalých klientů. Proto pracovnice SAS musí být kromě vzdělání také hodně psychicky odolné, a především flexibilní,“ dodala vedoucí služby.

Díky letitým zkušenostem a vzdělávání je SASkový tým profesionální a multioborový. Jsou odborníky na sociální práci, musí znát základy práva, psychologie, pedagogiky, ekonomie a řady dalších. Díky této všestrannosti pak umí vidět danou problematiku z více úhlů, získat si důvěru rodiny

a motivovat ji k práci na sobě. Dokážou propojovat různé úrovně, instituce, témata. „Pro rodiny nejsme ohrožující, což je velmi důležité pro navázání vztahu a spolupráce,“ komentuje Eva Ježková. „Snažíme se být takovým „lepídem“ – propojovat rodinu se školou, zdravotníky i veřejností.“ Někdy je totiž komunikace mezi rodinou a ostatními odborníky (jako např. školou) vyhrocená, a je žádoucí pro všechny zúčastněné, aby v situaci byl někdo nestranný, koho rodina nevnímá jako ohrožení.“

Jak se SAS vyprofilovala

Jaký pokrok zaznamenala služba od svého založení v roce 2011? Na to Eva Ježková odpovídá: „Po 13 letech práce v SAS můžu říct, že se velice profesionalizovala. Začátky byly těžké - nikdo nás neznal, komunikace s pracovníky OSPOD byla náročnější, protože se službou neměli zkušenosti, a mohli mít jiná očekávání, než co mohla služba nabídnout. Sami jsme tápali v činnostech, které můžeme poskytovat. Hodně jsme se posunuli v individuálním plánování s klienty. Dříve nám chybělo potřebné sebevědomí, ale dnes můžu říct, že máme ve službě zkušené profesionály, kteří se nebojí nových výzev. A také jsme pochopili, že tu nejsme od toho, abychom dokázali pomoci všem. Ale že naši práci může někdy být jen nasměrování klienta či ho prostě „jen“ upozornit na rizika jeho (ne)činnosti. A pak mu paradoxně může pomoci i to, že spadne na pomyslné dno, od kterého se ale už může zcela dobrovolně odrazit.“

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
tel. 734 281 416, www.uo.charita.cz

Poděkování

Děkujeme panu prof. Tomáši Halíkovi za jeho přednášku 27. června.

DEN CHARITY

OTEVŘENÉ DVEŘE budou ve středisku Oblastní charity, v Ústí n.O., ul. 17. listopadu 69 si připomeneme 13. září do 15 do 17 h. Prohlédnout si můžete kancelářské prostory Domácí zdravotní péče, Občanské poradny, Půjčovny kompenzačních pomůcek, Sociální sprchy. K rozhovoru a podání informací vám budou k dispozici pracovníci jednotlivých služeb. Budete mít příležitost zakoupit si dekorativní výrobky Sociálně terapeutických dílen Miriam Králíčky.

DALO NÁM TO VÍC, NEŽ VZALO...

Když se Darja Havelková začala starat o svého tatínka, bylo jí třicet a jemu 74. Lékaři u něj tehdy diagnostikovali chronickou obstrukční plicní nemoc, a jeho zdravotní stav se postupně zhoršoval. Darja se rozhodla opustit zaměstnání, aby mohla být u otce nepřetržitě. 28. října 2023 zemřel. Darja má za sebou šest let péče a životní zkušenost, která ji nasměrovala k jiné profesi. V pomáhání starým lidem našla smysl života.

„Tatínek onemocněl plicní chorobou v roce 2017. Dostal tehdy léky, ale jeho stav se postupně zhoršoval. Měl ještě cukrovku a neuropatii, často byl v nemocnici a pak na doléčení v Albertínu Žamberk. Dostával také více léků,“ popisuje Darja Havelková. „Před rokem a půl dostal zápal plic, takže znova hospitalizace, ze které už ale nevstal. Kvůli potížím s dechem nebyla možná rehabilitace, takže tatínek zůstal ležet na lůžku a 24 hodin na kyslíku.“

Darja i její dcery, kterým je nyní 8 a 13 let, o pacienta svědomitě pečovaly. „Nedokázala jsem si představit, že bych tatínka dala do LDN. Byli jsme na sebe hodně fixovaní, pro-

tože se o mě od malička sám staral. Maminka zemřela, když mi bylo 11 let,“ vysvětluje. Ona sama pracovala na dvousměnný provoz, prodělala operaci žlučníku a rozvod. Na péči si půjčila z Charity polohovací postel, koupila koncentrátor kyslíku.

Péče o tatú

„Po noční směně v Moldexu mě čekala péče o tatú. Psychicky to bylo velmi náročné, a do toho starosti o rodinu a děti. Někdy se v noci tatínek často budil a volal mě. Nic nepotřeboval, jen abych byla u něj. Povíдали jsme si. Bylo to náročné...“ vzpomíná paní Havelková a vyzdvihuje vstřícnost svého tehdejšího zaměstnavatele, který jí toleroval časté hlídačeny a návštěvy lékařů s otcem.

„Pak už to ale nešlo skloubit, tak jsem nechala zaměstnání a zůstala s tatínkem doma. Pobírala jsem příspěvek na péči a dělala vše, co bylo potřeba. Jak se jeho stav zhoršoval, práce přibývalo - od přebalování plen, mytí na lůžku, převazů proleženin až po krmení stríkačkou, odsávání hlenu, měření glykémie a píchání inzulinu nebo ošetřování „papírové“ kůže. Dokud to šlo, vyvezla ho na vozíku mezi lidi - k lékaři nebo na procházku. Poslední tři týdny k Havelkovým dojížděl Domácí hospic Alfa-Omega. „Tatínek dostával morfium na bolest do dávkovače. Kdykoli jsem mohla sestřičkám zavolat, zkontrolovat jeho zdravotní stav a oni mně poradily, co udělat, popisuje Darja. „Když zemřel, přijela děvčata z hospice a pomohla mi tatú umýt a obléknout.“

Najít sama sebe

Když Darjin otec zemřel, bylo pro ni těžké začít myslet na sebe. Šest let byla nastavená na sebemenší podnět, na který vstane a jde pomoci, každý den měla nalinkovaný od ranního zvonění budíku. A najednou nic. „I když byl táta po smrti, stále jsem ho slyšela, jak v noci volá. Bylo pro mě těžké jít sama do obchodu. Najednou bylo všude prázdné, nerozuměla jsem lidem kolem sebe. Musela jsem začít hledat sama sebe a začít normálně žít,“ vysvětluje.

Poslední čas s nemocným členem rodiny Darje Havelkové hodně dal. A nejen jí. „Dalo nám to víc, než vzalo. I dětem... Starší dcera fungovala v péči jako dospělý člověk. Péče o tatú změnila můj pohled na svět. Po této zkušenosti jsem se rozhodla skončit ve fabrice, a začala jsem pečovat o seniory v Alzheimer centru v Domově důchodců v Ústí nad Orlicí. Starým lidem je potřeba pomáhat, protože oni se starali o nás, když jsme byli malí. Ta práce mi dává velký smysl. Chodím do práce i z práce s úsměvem. Těším se na každého klienta - až je chytanu za ruku, pohladím, a uvidím radost v jejich očích. Naplňuje mě to. Nemám žádné zdravotnické vzdělání, ale škola života mi dala mnohem víc,“ dodává paní Havelková a své vyprávění uzavřela myšlenkou: „O člověka vždycky jde pečovat, základ je chtít. Možnost péče má každý, ale ne každý dokáže slevit ze svého pohodlí.“

/M

ANEŽČINY DOBROTY

V sobotu jsme se vypravili na výlet. Baru, Jiřici a já. Výlety s těmahle třema mají tu výhodu, že

- a) do poslední chvíle nevíte, kam se jede;
- b) stopro zažijete něco nevšedního.

Jen namátkou z posledních let:

- bloudění po cestách určených ke všemu možnému, jen ne k jízdě autem;
- nález polského poštovního holuba;
- nad propastí jedním kolem visící auto, z něhož jsem ochromena hrůzou zachraňovala několikátýdenního pidi Jiříčka ve vajíčku (jestli chcete slyšet reálnou verzi toho, co se tenkrát stalo, zeptejte se mužské části rodiny).

I tentokrát byly body a) i b) splněny do puntíku.

„Vem si oblečení do přírody, v kterém se pak nebudeš stydět jít do restaurace.“ To byl jediné pokyn, kterej jsem dostala.

Vyrazili jsme.

Letohrad – Verměřovice – obě Čermný...

Plně pohroužena do rozesmívání malého Jiříčka na zadním sedadle jsem jen letmo zaslechla něco jako „co třeba ta rozhledna za Zábřehem?“. Překvápka jsou stejně nejlepší, tak jsem dál nevyzvíдалa, ani když mládětko usnulo.

Lanškroun – Lubník – Tatenice...

Zvesela jsme ujížděli mezi lesy a loukami po silničce se spoustou zatáček, kvůli kterejm jsem musela přestat rozněžně pozorovat chrupkajícího mladého Jurenku a místo toho jsem byla nucena urychleně začít koukat z okýnka, aby můj mozek i žaludek pochopily, že se pohybuje vpřed nejen auto, ale i já, a nedělaly problémy.

Ta část posádky, která se nacházela v bdělém stavu, právě obdivovala nádhru krajiny uprostřed ničeho, když tu...

Stopař?

Stopař o holi ztěžka napadající na jednu nohu?

S velkým čtvercem gázy přilepeným přes levý oko?

Evidentně dost pokročilýho věku?

Spinající dlaně k prosbě o pomoc?

Jiřík (velkej samozřejmě) zastavil a šel zjistit, jak bychom mohli být užitečný.

Pán, nejmíň sedmdesátiletý, byl čerstvě po operaci oka za 27 000 korun na nějaký oční klinice. Vydal se z posledního a nezbylo mu nic. Proto se chtěl zastavit u kamaráda v Lanškrouně, kterej by ho založil na zpáteční cestu domů. Do Vsetína. Jenže kámoš se zřejmě odstěhoval. Pánovi tedy nezbylo než vyrazit pěšky a doufat v pomoc bližních. Do Tatenic ho někdo vzal, ale pak už tolik štěstí neměl. Po sluncem rozpálený vozovce už musel ujít nejmíň tři kilometry.

Jenže my jsme byli plný, nevešel by se k nám

ani náhodou.

Prý to neva, poradí si, určitě ho brzo nabere někdo jinej.

Frčeli jsme dál. Do auta se ale proplížilo stísněný ticho.

„Zastaví mu někdo brzy, že jo?“

„Neměl s sebou ani lahev vody.“

„Z kapsy u košile mu čouhalo inzulinový pero,“ stačil si povšimnout Jiřík, syn charitní sestřičky.

„Taky z toho máte divnej pocit?“

Řečnická otázka, na niž jsme všichni tři měli stejnou odpověď.

Přijeli jsme k ceduli oznamující, že jsme v Hoštejně. V TOM Hoštejně s mohylou na kopci, která nás lákala k návštěvě, kdykoli jsme projížděli kolem.

Rozhodnutí, jež následovalo, bylo rychlý a jediný správný. Jirka se otočí zpět pro pána a zaveze ho na vlak do Zábřehu, dámy s mrnětem na něj posečkají pod mohylou, ke kterej se pak všichni společně vydáme.

Přenést Jiříčka ze sedačky do kočárku (splněno), aniž by se probudil (nesplněno), pobalit to nejnnutnější na pobyt v přírodě, „dej na sebe pozor“ a „když tak volej“ a Jiřík byl pryč. (Jak má člověk zamezit přílišnému opakování stejných slov v textu, když hned dvě hlavní postavy se jmenujou stejně?)

Ocitli jsme se sami. Jiříček sice už usnul, ale trpělivě odpočíval v kočárku, rozumná modroočkama se rozhlížel kolem sebe a nechal nás, abychom se v klidu zorientovaly. To by zejména u mě byl dost velkej problém nebýt toho, že mohylovej kopec nešlo nad vesnicí přehlédnout a že k němu vedly snad všechny místní pěšinky, jak jsme posléze zjistily (váhala jsem, jestli do tohohle slovesa promítnout i přítomnost Jiříčka, a tedy napsat měkké i, ale přísně vzato, on nic nezjistil, jen zcela zaujatě pozoroval pejska pobíhajícího kolem a snažil se s ním dorozumět, takže to nechám, jak to je). Pod vrcholkem kopce jsme našly (Jiřík si hrál s javorovým listem) pěknou čerstvě posečenou loučku s lavičkou a stínem, nasvačili jsme se (do týhle činnosti se Jiříček zapojil velmi aktivně), spásli jsme všechny v trávě se červenající jahody (taktéž) a čekali jsme na zprávy z motorovýho vozidla. Dlouho se nic nedělo a do Barunčiny i můj hlavy se začaly vkrádat nejrůznější

představy...

Jirkovu část příběhu znám logicky jen zprostředkovaně, ale pokusím se vás s ní co nejvěrněji seznámit.

Domněnka hraničící s jistotou, že ho přeče musel mezitím někdo naložit, se nepotvrdila. „Tak jsem tu zpátky pro vás,“ řekl Jiřík a vyčerpanej pocestnej zaujal lehce v šoku místo spolujezdce.

Vyrazili. Jirka a pan Karel.

Společná cesta založená na oboustranný důvěře...

„Já jsem jako se svým duchodem spokojenej, beru devatenáct a půl tisíce a půjčuju i známěj, jenže operace stála majlant a já počítal s tím kamarádem. Třicet let jsem s ním jezdil kamionama.“ (Zapomněla jsem se zeptat Jirky, jestli mluvil valašsky, ale protože jsem líná, předpokládejme, že používal obecnou češtinu, hm?)

„Někdo z rodiny by vám nepomohl?“

„Mám jen dceru, žije v Německu a na rovinu ti, Jirko, řeknu, že bych tady radši umřel, než abych ji prosil o pomoc.“

„A manželka se nezlobí, žeš ji s dětma vysadil a musej na tebe čekat?“ (No tohle, tu plastovou žiráfku jsem držela v ruce jen pro Jiříčkovo pobavení!!)

V Zábřehu se stavili do lékárny pro antibiotika, do Lidlu pro něco dia bezlepkovýho. Tam jim ale řekli, že nic takovýho už prý nevedou. Pan Karel to nicméně nesl statečně.

„Vyhod' mě, Jiříku, někde u silnice na Olomouc, někdo mě snad vezme.“ Jirka se ale nedal, chtěl mít jistotu, že Karel dorazí

v pořádku domů, koupil mu jízdenku, dovedl ho na správný nástupiště a dal mu nějaký peníze na jídlo.

„Ve Vsetíně je jedna dia prodejna, měli by mít otevřeno až do večera, půjdu tam hned z nádraží.“

„Jo a Jirko, dej mi prosím adresu, pošlu ti domácí klobásky a lahev slivky. Tohle až budu vyprávět kamarádům...“ řekl Karel, kterej měl oči zvlhlý po celou cestu, ale teď už byl naměkko definitivně.

Byla to úleva, když za námi Jirka dorazil. A kdybyste viděli Jiříčka, jak radostně metošil na svých čerstvě třináctiměsíčních nožkách za tatínkem.

Tohle až mu budeme jednou vyprávět...

Náhodný zapojení do cizí šifrovací hry u mohyly, setkání s kozama, holubama s lesklým perím a májovejma kořátkama a skvělý jídlo v restauraci v Zábřehu („Měl jsem odsud spolužáka, někdy bych se s ním rád viděl“ a následný zjištění, že onen spolužák seděl celej oběd u stolu asi dva metry od nás) byly parádním zakončením tohohle výletu, kterej se celej tak nějak stal, aniž bychom to dopředu plánovali.

A ta rozhledna za Zábřehem? Uvidíme, třeba nás tam jednou taky vítr zavane...

/AN

Přečetla jsem si, co jsem pro prázdninová Okénka psala v minulých letech. Vždyť já už popsala všechno, na co tak ráda vzpomínám! Lesní jahody, výpravy za houbami a borůvkami, výlety s rodiči, koupání pod Rybkovými i u splavu, nájezdy celé party z Kolonie na cizí makovice a hrušky, už snad vůbec nic nechybí, ani ta rozbitá kolena.

Přesto, na každou tu výpravu, na všechny její aktéry i na to, jak naše počiny rodiče vnímali a hodnotili ráda a často vzpomínám. Slovo často musím upravit. Vzpomínky se pohybují úplně stejně jako roční období a nečekaně podle počasí vyskakují jak čertíci z krabičky. Nebo jim pomůže něco zcela nečekaného. Třeba naše kamarádka Mirena dělala doma pořádek ve fotografiích a s úlovy z dávných dob jsme se těšili všichni. Bylo to vlastně luštění záhad. Své rodiče i z jejich mládí člověk pozná, ale kdo jim to stojí po boku? Ovšem zjištění, jaká atletická těla mládí muži z předválečných dob měli, to bylo udivující. Rovní, štíhlí, vypracovaní, ani jedna ohnutá záda, ani jedno bříško.

Neležím jen ve vzpomínkách. Pořád se snažím číst, sledovat zprávy, hovořit o současném dění s mladšími.

Někdy se nestačím divit. Zrovna včera. Vzpomínala jsem na prodejnu Baťa na našem náměstí a popisovala, jak v zadní části, u malých stolečků s ostrými světly pracovaly opravářky punčoch. A dovolila jsem si říci: hedvábné punčochy, stejně jako potom silikonky, byly drahé, oprava se vyplatila. To není jako teď, vyhodit co se pokazí.

To jsem si dala. Hned jsem dostala vyčíněno za tu poznámku o vyhazování, je to prý takové stařecké reptání. Jako že my staří jsme byli lepší. Mám si to odpustit.

Bránila jsem se, že přece právě dnes jsou výrobci nabádání, aby to, co putuje na trh, mělo záruku delší životnosti, eventuálně možnosti oprav. Přesto mi ten punc staroby choroby zůstal a upřímně řečeno, skutečně si myslím, že jsme byli šetrnější. Ona to ta doba nesla sama sebou. Nic nebylo.

Ale že za nás bylo líp? Ale kde. No, někteří mi vrstevníci to říkají, straší jim v paměti šedesátihléřové rohlíky. Současně si však neuvědomí, že stokorunové platy z padesátých let stouply i pro penzisty mnohonásobně (takže by ten příkladný rohlík měl možná obdobně stoupnout na šedesát korun). K létu, prázdninám a dovoleným by brblání patřit nemělo. Tak odjinud.

Když skončily eurovolby, objevila se možnost nahlédnout „jak hlasovala vaše obec.“

Letohrad (tedy pro mne paličatě Kyšperk) považuju pořád za svou obec a místní výsledky mne náramně potěšily. Potvrzují, čemu léta věřím. Tady žijí lidé s nohama na zemi, hlavou otevřenou, vědoucí, že co sami nedokážou, nebude. Nestojí s nataženou dlaní a nedají se nasytit od křiklounů slibujících modré z nebe a současně hanobících cokoli, co opačná strana řekne, navrhne nebo udělá.

Nejsem psycholog. Mám jen vlastním dětstvím, dospíváním a životem potvrzeno – alespoň tomu věřím – že člověka nevychovává jen rodina, že působí přátelé, sousedské vztahy, prostředí sportovních a zájmových klubů, příklady lidí ochotných zajímat se o druhé, pomáhat, věst. Tohle všechno je v městě našeho typu zřetelné, tady příklady pořád ještě táhnou. Chce se mi napsat „zaplat'pámbu.“

Vždycky jsem si na prázdniny nachystala horu četby. Knihy mám kolem sebe pořád. A pořád v nich hledám naději nebo odpovědi na to, co mne znepokojuje.

Poslední práci Madeleine Albrightové je kniha Peklo a jiné destinace z r. 2020. (Zemřela 2022.) Je to upřímné povídání o práci a životě, o úspěších i propadacích, o rodině, o spolupracovnících i slavných politikcích, pro něž pracovala nebo se s nimi setkala. Vzpomínky úsměvné i dojemné, zamyšlení nad tím, jaká byla původní přání a plány a jaké výsledky. Je to v mnoha ohledech bilancování její práce především v Americe. Jak ale čtu, jako bych si četla o nás. A protože to byla velmi chytrá paní a protože tak trochu patří sem k nám, dovoluji mi pár úryvků. Piše například o skupinách odborných poradců:

„Většinou jsou upřímně přesvědčeni o svých názorech a své touze sloužit veřejnému dobru. Jakmile však převládá stranický pohled, není zřejmé, kde jsou jeho hranice. Každá názorová skupina chce v myšlenkové válce zvítězit, a tak hledá argumenty, které potěší její základnu a vzdálí ji od protivníků. Je to způsob, jak přitáhnout pozornost... a získat peníze. Naneštěstí soupeření, které z toho vzniká, často produkuje mlhu tam, kde je zapotřebí jasný obraz.“

Nebo jiný úryvek:

„Jak se mediální scéna zaplňuje stranickými exponenty, jsou mírnější hráči zatlačováni do pozadí. ... hlukem se přehluší rozum... ty nejdůležitější věci opravdu složité jsou. Jenže spousta lidí to nechce slyšet. Místo toho baží po hlasu jistoty, ať už z kterékoliv strany politického spektra. Experti, kteří se snaží být opatrní, umírnění a přesní jsou často ignorováni.“

Jako by paní Albrightová seděla na Kunčicích s paní Ruprechtovou u koláčků a sledovala v televizi dění v našem parlamentu.

I parlament bude mít prázdniny, i my si odpočineme. A hledme, ještě jedna vzpomínka k létu patří. To už jsem odrostla tůňce i splavu, teď bylo nutné navštěvovat starou plovárnu, z níž se přes mostek přešlo do Krčmařikova zátiší. Tu nutnost nevyvolávalo Krčmařikovo zátiší, spíš snaha být mezi těmi, co si už připadají skoro dospělí. Až tedy tak přesvědčení o vlastní významnosti a plaveckých dovednostech, nechápali jsme opakující se úkaz. V horkých letních odpolednech navštěvoval plovárnu pan magistr Štěpánek. Menší, baculatý, uznávaný pan lékárník. To on byl objektem našeho obdivu. Lehli si totiž na záda na vodu, o kulatoučké bříško opřel noviny, četl a plu. Ať jsme to zkoušeli jakkoli, nohy nám soustavně klesaly

po pár vteřinách ke dnu. S tou nerozluštěnou záhadou žiju dodnes.

Mí milí čtenáři, přeju vám krásné léto. A vašim dětem, vnoučatům i pravnoučatům navíc to, abyste si s nimi hodně povídali vždycky, když budete pospolu.

EN

POZORUHODNÉ ŽENY LETOHRADU

ANNA MARIE STUBENBERG podporovatelka českého protinacistického odboje

Anna Marie, rozená Dobrzenská (1912-2008) byla dcerou Jana Dobrzenského a Růženy Trauttmansdorff – Weinsberg z Chotěboře. Po sňatku s majitelem velkostatku Kyšperk Arnoštem Stubenbergem (1911 – 1995), v roce 1939, se stala spoluvlastníkem tohoto velkostatku, avšak pouze na krátkou dobu.

V roce 1939 vypukla 2. světová válka, kterou rodina Stubenbergova v Kyšperku, jako rakouští (po roce 1938 jako říšští) státní příslušníci mohla prožít v klidu a bezpečí po celou dobu války. Přesto se dochovaly doklady o jejich angažovanosti ve prospěch odboje českého národa se svědectvím řady tehdejších důvěryhodných osobností. Jak vyplývá z dokumentu Zemského národního výboru v Praze, adresovanému v červnu 1946 k přešetření Okresnímu národnímu výboru v Žamberku. Dokument uvádí k přešetření následující skutky vlasteneckého chování zmíněné rodiny:

Na zámku v Kyšperku prý byly uschovány četné stělné i sečné zbraně, které náležely různým českým majitelům. Tyto zbraně byly prý převezeny do lesovny v Těchoníně, a pak byly dány k dispozici partyzánským oddílům.

Svědci: Viktor Rumpík, lesní v Machovicích u Kyšperka, Vincenc Motyčka, vrchní respicient finanční stráže, Kyšperk, Karel Kacálek, Kyšperk čp. 147, Vendelín Šolc, Studené čp. 8.

Karel Kacálek prý týden před revolucí tj. 5. květen 1945 převzal od paní Anny Stubenbergové veškeré zbraně jejího manžela pro účely odboje a uschoval je ve svém bytě, Arnošt Stubenberg prý úspěšně intervenoval u německých úřadů za osoby odsouzené okupanty k smrti, a to za pány Krulichy, Kotýzu, Horáka, Petra a Flösnera.

Svědci: Karel Šrajbr, farář v Kyšperku, Antonín Horák, Kyšperk, Tilda Klohnová (sestra Flösnera), Kyšperk, Františka Krulichová, Kyšperk, Josefa Kubíčková, Kyšperk, Augusta Petrová, Kyšperk.

Arnošt Stubenberg prý zachránil před nasazením do říše řadu svých zaměstnanců, které přes protesty pracovního úřadu i nadále zaměstnával na svém velkostatku.

Svědci: Václav Mikula, Kyšperk čp. 147, Miroslav Meisnar, Kyšperk, Vendelín Šolc, Kyšperk

Anna Stubenbergová prý poskytovala se souhlasem svého manžela šaty a různé potraviny

partyzánům z okolí Kyšperka. Po obsazení Kyšperka v květnu 1945 oddíly SS, poskytla prý útočiště a úkryt na velkostatku osobám, vedoucím odboj a členům Místního národního výboru v Kyšperku, během vyjednávání s oddíly SS.

Svědci: Václav Mikula, Kyšperk čp. 147, Viktor Rumpík, lesník, Machovice u Kyšperka, Vincenc Motyčka, vrchní respicient finanční stráže v Kyšperku, Karel Šrajbr, farář v Kyšperku, Karel Kacálek, Kyšperk čp. 147, Vendelín Šolc, Studené čp. 8.

Přesto, že některé body projevené spolupráce s odbojem jsou uváděny pouze pro manžela, existenční ohrožení celé rodiny bylo samozřejmostí. Jsou uváděny i některé další vzpomínky účastníků odboje z května 1945 v Kyšperku, kde vzpomínají na projevované sympatie Anny Stubenbergové k povstalcům a její pomoc při vyjednávání s Němci v době, kdy město bylo v přímém ohrožení jeho obyvatel (povstalečtí vedoucí Alois Kubový, Zdeněk Fendrych). Nic z toho však bohužel v poválečné době roku 1946, kdy vše již měli fakticky v rukou komunisté, nemohlo zabránit vyhoštění rodiny Stubenbergovy z Kyšperka a vyvlastnění jejich majetků. Komunistická moc již byla v té době všudypřítomná, podobně jako bezmoc jejich oponentů.

Stanislav Adamec

KAMARÁD

Na chodníku ležely dvě pětistovky. Byly to hezké bankovky. Josef Vlasák je zvedl a potom se rozhlédl. Ti, co by je chtěli zastrčit do kapsy pro sebe, se rozhlédnou hned. Odesl je na policii. Trochu se divili, ale sepsali s ním protokol. „Bylo pro mě důležité ty peníze odevzdat. Za války jsme byli chudí. Otec musel narukovat do wehrmachtu. Matka se měla co ohánět, abychom přežili. Při cestě do školy jsem ztratil klíče od bytu. Plakal jsem. Sousedka mě zavedla na četnickou stanici. Ty klíče tam někdo odevzdal. Cítil jsem k tomu člověku vděčnost“, dovyprávěl Josef. Pokračoval: „Důležité je, aby si člověk mohl vážít sám sebe. Já, když mám tři koruny, tak vím, že mohu utratit maximálně 2,90 Kč“. Jednou jsem dával interview v televizi. Jsem amatérský historik Znojma. Zeptali se mě, kým se cítím? Jestli Němcem nebo Čechem? My Znojmači jsme

ZDRAVÉ VZTAHY NELZE UDRŽET NÁSILÍM

Až pětina dětí je u nás pravidelně bita, ještě více dětí je také svědky násilí mezi rodiči. S oběma skupinami pracuje přes deset let centrum Locika, jejíž ředitelkou je psychoterapeutka Petra Wünschová.

Jakou roli má hrát ve výchově trest?

Záleží na tom, zda je cílem výchovy disciplinovat dítě pomocí pocitů zahanbení, strachu a viny a tím docílit nějakého typu chování, anebo jestli jde o pěstování zdravého vztahu rodičů s dítětem, který rozvíjí jeho morálku a identitu, aby se dokázalo chovat způsobem, jehož chtějí rodiče dosáhnout. Podle mě se výchova už hodně posunula k tomu druhému záměru. Dnes už víme, že děti ocení jasně dané limity, že je to jejich vývojová potřeba, ale že je lze stanovit laskavým a respektujícím způsobem.

Samozřejmě je to náročnější proces, protože děti reagují především na to, co vidí, a zvnitřní si to – jako rodiče jsme jejich hlavní vzor. Pokud je místo toho trestáme a trest je spojený s psychickým nátlakem, nebo dokonce fyzickou bolestí, může to sice v dětech vyvolat žádoucí chování, ale je vázané jen na naši vynucenou autoritu. A když se pak setkají s jinou autoritou, která po nich chce třeba i něco, co se neslučuje s našimi hodnotami, děti jí mohou podlehnout ze strachu z trestu.

Není paradoxem, že lidé, kteří byli v dětství bití, často sami tuto metodu trestu uplatňují na svých dětech?

To je jednoduchý obranný mechanismus. Psychologicky je těžké připustit si, že ten, kdo nás měl chránit a být zdrojem bezpečí a lásky, nám také ubližoval. Velmi často se děti ztotožňují s přesvědčením rodičů, že to bylo „pro jejich dobro“. V Locice jsme původně pracovali s dospělými lidmi, aby se k sobě nechovali násilně – tam je ten mechanismus podobný: za první facku se násilník stydí, ale časem se utvrdí v tom, proč si ji partner „zasloužil“, a může pak ztratit veškeré zábrany.

U dětí obzvlášť funguje identifikace s agresorem – pro dítě je bezpečnější se rodiče zastat. Takhle začíná skoro každá terapie, když klienti uvádějí, že u nich doma bylo „vždycky všechno v pořádku“. Lidé, kteří byli skutečně týráni, se s chováním svých rodičů často ztotožňují na té nejhlubší úrovni. A navíc – když jste v dětství zažívala strach o svůj život, zdraví a bezpečí, je pro vás později úlevné to způsobovat někomu jinému. Proto se tak často z obětí stává pachatel.

Samozřejmě se to neděje vždycky, ale pravděpodobnost je u těchto lidí vyšší. Celá řada rodičů pak uvádí, že na svých dětech se

byli vždy dvojjazyční. Já se cítím člověkem. Myslím, že na národnosti tak nezáleží. Poslední dobou, když pozoruji lidi, tak bych nechtěl mít žádnou národnost.

Rudolf Krautschneider, O všem a o ničem

nikdy nechtějí dopustit toho, co sami zažili. A někdo se dokonce bojí sám mít děti, protože si není jistý, jestli by je nepoznamenal.

A jaký je podle vašich zjištění podíl rodičů, kteří volí více respektující výchovu, a těch, kdo třeba pokračují v té „osvědčené“ výchově z vlastního dětství?

Víme, že až 75 % našich klientů zažívalo ve svém dětství totéž, kvůli čemu do Lociky přicházejí. Na druhé straně ale také víme, že k transgeneračnímu přenosu traumatu dochází asi ve třetině případů, v další třetině je k němu zvýšený sklon a zbylá třetina se snaží své chování aktivně změnit. A výzkum z loňského června ukazuje, že sice 60 % českých rodičů stále používá ve výchově tělesné tresty, ale už jen 5 % z nich se domnívá, že je to dobrý výchovný prostředek. Oni jen nevědí, že to jde dělat i jinak.

Jak se za deset let působení Lociky změnila situace v Česku? Kterou mezeru v systému ochrany dětí zaplňujete? Řeší ji totiž snad pět ministerstev, spousta případů se ale podchytí pozdě nebo nedostačně.

Považujeme se za takový „inkubátor“ know-how za zahraničí. Česko je totiž už skutečnou raritou, a to v nedobré slova smyslu: v rámci Evropy je u nás spousta věcí nastavená v režimu 70. let. Na celou řadu problémů už nás upozorňují i mezinárodní instituce – spolu se Slovenskem a Belgií jsme jediné tři státy v Evropě, kde není tělesné trestání dětí považováno za nepřijatelné. Vždyť takový zákon má např. i Ukrajina či Albánie! Také systém dětských domovů a ústavní péče není nikde tak rozvinutý jako u nás. Navíc tu stále nemáme dětského ombudsmana. Ve zprávě Výboru OSN pro práva dítěte v oblasti sexualizovaného násilí se od roku 2011 stále opakují tytéž výtky. A já stále nevidím nějakou soustředěnou snahu politiků jasně říct, že v Česku má být garantováno dětem bezpečí, k čemuž nás zavazuje třeba Smlouva o právech dítěte, která je součástí Ústavního řádu ČR od roku 1991.

Locika už třetím rokem v rámci jednoho projektu zkoumá, jakým způsobem se vyšetřuje násilí na dětech. Víme, že když už se v případě angažuje policie, mluví dítě až se 30 lidmi z 15 institucí! A všichni se ptají jen na to, co zažilo, a ne, jak se má a co potřebuje. K psychologické pomoci se dostanou asi tak půl roku po odhalení případu. My chceme tuto logiku změnit a vytvořit tzv. dětská advokační centra.

Na konspiračních webech nebo z řetězových mailů se často dočítáme o tom, jak EU a různé neziskovky „škodí tradiční rodině“, což je ale promyšlená součást (nejen) ruské informační války.

Takhle informační válka využívá jeden argumentační faul, a to, že se prý rodina a zdravé vztahy – což jsou nejvyšší hodnoty skoro každého člověka – dají udržet násilím. A to pak bohužel vytváří dojem, že organizace, které se proti tomuto násilí angažují, ohrožují fungování „zdravé“ rodiny. Je ale velmi nebezpečné překrucovat podstatu věci.

Katolický týdeník, 17/24

DĚTEM JSME DLOUHO NEŘEKLI, ŽE JSME BOHATÍ

„U lidí, kteří mají před sebou málo času a mají to těžké, je důležité naplnit ten krátký život tím nejhezčím, co může být,“ říká v rozhovoru Katarína Vlčková s Jiřím Kubíkem

Primárku domácího hospice Katarínu Vlčkovou zásadně ovlivnilo setkání s bývalou hlasatelkou Zdenou Vařechovou, jinak maminkou jejího manžela, donedávna ředitele softwarové firmy Avast – díky ní se rozhodla pro paliativní medicínu.

„Babičku svých budoucích dětí“, jak sama říká, Katarína Vlčková osobně poznala až těžce nemocnou v posledních třech týdnech jejího života při pobytu v hospici. „Tam mi zapadla spousta věcí a do života se mi dostala paliativní medicína,“ říká lékařka a primárka domácího hospice Cesta domů Katarína Vlčková.

Když později její manžel coby manažer a akcionář úspěšné antivirové firmy Avast vydělal hodně peněz, vše se propojilo.

„Tím, že je paliativní péče velkou součástí mého života, tak Ondřej to tak vnímá, že je důležité do něčeho takového investovat,“ vysvětluje Katarína Vlčková, proč s manželem v roce 2021 založili Nadaci rodiny Vlčkových a vložili do ní 1,5 miliardy korun z rodinného jmění – aby mohlo vzniknout unikátní nemocniční a sociální zařízení pro těžce nemocné děti v pražské usedlosti Cibulka.

V rozhovoru Katarína Vlčková otevřeně popisuje, jak svým třem synům oznámili, že jsou bohatá rodina, a jak se snažila, aby nežili ve vyšším standardu než děti v jiných domácnostech: „Velice jsem s tím bojovala. Možná je to i mým celoživotním osobním nastavením, že nerada vyčnívám. Měla jsem pocit, že ani ty děti by neměly vyčnívat. Což jsem si dost ulehčovala, protože mnohem větší dřina je vědět, že vyčnívám, a nějak s tím pracovat.“

U mladších dětí se musela popasovat i s otázkami, proč se ve své práci zabývá těžce nemocnými lidmi, kteří odcházejí ze života: „Snažila jsem se jim vysvětlit, že péče o lidi, kteří před sebou mají málo času a mají to těžké, je o to důležitější. Že je důležité zažít ty krásné chvíle a naplnit krátký život tím nejhezčím, co může být. Myslím si, že tomu porozuměly.“

Paní Vlčková, co jste dneska zažila krásného?

Byla jsem v práci, to je pro mě vždycky krásné.

Tak jsem to právě myslel. Vy o své práci – paliativní medicíně, péči o lidi v závěru života – totiž mluvíte jako o smutném oboru, ale zároveň říkáte, že v něm zažíváte krásné věci...

Já myslím, že se to nevyklučuje. Jsou tam sice momenty smutné, ale mezi nimi jsou i ty momenty krásné. Je to neopakovatelná část života. Když vidíme, jak se rodiny dokážou

Katarína Vlčková (1979), primárka domácího hospicu. Vystudovala 1. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, věnuje se přednáškové a osvětové činnosti v oblasti paliativní medicíny. Profesi dráhu zahájila v roce 2004 krátkým působením v nemocnici Beuron, po kterém následovalo osm let na rodičovské dovolené se třemi syny. Od roku 2013 pracuje v domácím hospici Cesta domů, od roku 2022 v pozici primárky.

starat o své blízké, tak to je výrazně krásné. Může to pro vás tedy do jisté míry přinášet i povzbuzení a optimismus?

To také, ale i výzvu do mého vlastního života, že jsou věci, které mají určitou prioritu, a některé věci trochu méně.

Během tradičního úvodního ping-pongu se zeptám na pár slov či jmen.

Co vás napadne, když řeknu – peníze?

Peníze? Vidím ty dukáty z pohádky o Skrblíkovi. (směje se)

Avast?

Tak to vidím obličej mého manžela (Ondřeje Vlčka, pozn. red., donedávna ředitel a akcionář této veleúspěšné softwarové firmy, pozn. red.). A pak vidím ještě ten oranžový - já tomu říkám – plivanec. V dobrém. Ten znak firmy.

Cibulka?

Usedlost, která je ještě pořád zachátralá. Ale vy jste se to rozhodli s vaší nadací změnit...

Ano. Zdá se, že se to jednou stane realitou. Už se nám to proměňuje pod rukama a máme z toho radost. Je to zázemí pro Nadaci rodiny Vlčkových a spoustu služeb pro děti s vážným nebo nevyléčitelným onemocněním.

Další název - Cesta domů?

Velká část mého života. Pracuju tam jedenáct let a jsem za to vděčná. (domácí hospic, poslední rok a půl je zde K. V. primárkou, pozn. red.)

Zlatá rybka?

Zlatá rybka je pro mě naše paní ředitelka, která to celé postavila podle našich představ. Měli jsme myšlenku, která se mi zdála hodně v oblacích, ale ona to dokázala úplně dokonale naplnit. (organizaci založili manželé Vlčkoví v roce 2014, aby plnila přání těžce nemocným dětem, pozn. red.)

Ondřej Vlček se v roce 2019 stal generálním ředitelem české softwarové firmy Avast, v níž začal pracovat během vysokoškolského studia v roce 1995. Od roku 2022 byl do letošního května prezidentem společnosti Gen Digital, nástupnické firmy Avastu indexované na burze.

Paní Vlčková, v roce 2021 jste s manželem Ondřejem Vlčkem založili Nadaci rodiny Vlčkových, která buduje dětský hospic. Jak vzpomínáte na okamžik, kdy jeden z vás tenhle nápad vyslovil?

Vyslovil ho manžel a byl to takový proces. On je vždycky ze začátku hrozně tajemný. Napadnou ho vždy skvělé věci, ale než to pošle dál, musí mít jistotu, že to má promyšlené. Já jsem vnímala, že o něčem přemýšlí. Bylo to v době, kdy byla Zlatá rybka postavená na nohy a fungovala úplně skvěle, a manžel říkal, že přemýšlí, že bychom udělali ještě něco dalšího. A že by to byl nadační fond...

A když to měl promyšlené a řekl vám ten finanční objem, který chce do nadace vložit, tedy čtyřicet procent vašich rodinných peněz, částku 1,5 miliardy korun?

Nevěděla jsem, kolik je to procent. Asi mi řekl tu částku, ale to bylo rozhodně později, než jsme se bavili o tom, co bude nadace dělat. Nejdřív jsme se shodli, že bychom chtěli pokračovat v péči o vážně nemocné děti. Já jsem vždycky strašně nadšená. Manžel si to promyslí, pak to řekne, úplně mě šokuje a já jen říkám: To je skvělý, perfektní! A začneme o tom prakticky přemýšlet.

Jednou jste řekla: „Lišíme se skoro ve všem. Ondra je racionální, klid'as, vizionář, já emocionální cít'a, která jde do všeho po hlavě.“

Presně tak. Když řekl: „Co kdybychom vybudovali dětský lůžkový hospic?“, nejdřív jsem se zarazila, že nevím, jestli to je přesně ono, ale pak mě to totálně nadchlo. Bylo pro mě důležité zeptat se větších odborníků, než jsem v té době byla já, tak jsem šla za svými blízkými kolegyněmi, které se zabývají dětskou paliativní péčí. A když jsme zjistili, že tady něco takového chybí, tak pak jsem stavěla vzdušné zámky.

Přijde mi obdivuhodné, že sice říkáte, že se s manželem lišíte skoro ve všem, ale v tom zásadním je mezi vámi shoda. On před časem řekl, že se vám „podařilo vydělat víc peněz, než budete potřebovat, někdo hraje golf, my zakládáme nadace.“ Shodli jste se, že své peníze investujete na dobrou věc – a rozpor mezi vámi nebyl.

Nebyl. Ondřej to vnímal jako naše téma. Tím, že paliativní péče je velkou součástí mého života, tak on to tak vnímá, že je důležité do něčeho takového investovat. Mnoho lidí říká, že když darujeme, tak ze něčeho vzdáváme. My to bereme tak, že investujeme do něčeho, co nám dává smysl a pro co jsme takzvaně zapálení.

Projekt nadace jste oznámili v roce 2021, dětský hospic na Cibulce by měl být podle původních odhadů otevřen v říjnu 2026. Běží vše podle plánu?

Bylo by divné, kdyby vše běželo podle plánu. Ten termín byl taková naše urputnost, protože jsme zjistili, že 22. října 2026 bude dvě stě let od úmrtí biskupa knížete Leopolda Hohensteina, který to tam celé vybudoval. Přišlo nám to jako skvělé datum, které se nám tehdy zdálo ambiciózní, ale zvládnutelné. Teď už to připadá trochu méně zvládnutelné, ale pořád to držíme. Když to bude někdy plus minus podobně, tak za to budeme rádi.

Dětský hospic na Cibulce má sloužit těžce nemocným dětem i rodičům. Kolika rodinám budete moci poskytnout péči?

Bude to zařízení pro dvanáct dětí, pro samotné děti nebo s jejich nejbližší rodinou. Zdá se to jako malý počet. Ale ten účel je, aby to mohlo být co nejvíce rodinné prostředí. Slouží to pro děti, které jsou hodně nemocné, rodiče se o ně starají intenzivně 24 hodin denně, třeba mnoho let nemají odpočinek. Je těžko představitelné, jak člověk může

zvládnout být celodenně k dispozici a být ve střehu a mít strach, co se bude dít. Zařízení slouží pro to, aby si rodiny mohly odpočinout, aby tam mohly děti být a rodiče mohli trochu vypnout. O děti se postarají sestřičky, lékaři, pečovatelky, a rodina může odjet i se svým dalším zdravým potomkem a nějak nabrat síly na další péči, která je zase náročná.

Děti s takovou těžkou nemocí je v republice určitě několik tisíc...

Přibližně by jich mohlo být patnáct tisíc.

... jak složitá bude organizace toho, koho vybrat, koho ne?

To bude výzva – ale určitě zvládnutelná – pro toho, kdo lůžkový hospic povede. Účel je, že tam děti mají být krátkou dobu, maximálně dva týdny jednou až dvakrát za rok. Rodiny se tam postupně prostrídají. Pobytu bývají několik dnů až maximálně dva týdny, jednou až dvakrát za rok. Není to tak, že by tam děti měly trávit hodně času. Pevně doufáme, že to nebude jediný lůžkový hospic pro děti v České republice.

Jestli se nepletu, vy s projektem dětského hospice svou profesní kariéru nespojujete, je to pro vás de facto volnočasová aktivita. Je to tak?

Nespojuji. Věřím, že se toho ujme někdo, kdo rozumí vedení takového zařízení lépe, i ze strany lékařské péče. Já nejsem pediatr a tam budou muset být pediatři. Hospic bude

sloužit i pro případy, kdy se zdravotní stav dítěte zhorší, ale nebude nutné, aby bylo v nemocnici. Protože toto prostředí je pro něj přijatelnější, přívětivější, ideálně už ho dítě bude znát, protože tam bude trávit nějaký čas předtím. Ale podmínka je, aby to bylo zdravotnické zařízení, nejen sociální péče. V systému zdravotní péče v České republice nic takového není.

Paní Vlčková, jak často slýcháváte, že jste si v medicíně vybrala obor, ve kterém lékař člověka nevyлéčí?

To slyším pořád a je to pravda. My to v hospici říkáme, že naši péči nikdo neopřežije.

To zní jako drsný humor.

Zní to drsně. Každá profese má svůj humor, tohle je ale fakt. My do toho s tím jdeme. Nemáme cíl, abychom člověka vyléčili ve smyslu, že bude žít déle, ale abychom co nejlépe zlepšili jeho život před tím, než dojde k té poslední chvíli. Mnoho lidí si myslí, že práce v hospici je o umírání. Není. Práce v hospici je o tom, aby život byl životem až do poslední chvíle. Jezdíme k lidem domů, jsme hodně závislí na té rodině, vidíme, co

vše rodina dokáže. A v průběhu těch posledních dnů se „vyléčí“ spousta věcí v životě lidí, kterých se to týká. I rodinné vztahy. Tak růžové to není vždycky. Mým cílem ale je být tam k dispozici v jakékoliv situaci. I když vím, že nemůžu nic měnit, tak vnímám, že pro ty lidi je důležité, že se o něco snažím. Že tam jsem, že neuhnu. Že neřeknu: „Pardon, nevím už, co bych vymyslela, tak na shledanou.“ I když řeknu, že nemůžeme nic dalšího dělat, pro ty lidi je to důležité.

Pro paliativní medicínu jste se rozhodla už na začátku studii na vysoké škole. Vy jste opravdu nikdy o jiném oboru nepřemýšlela? Nikdy jste nechtěla být internistkou, ortopedkou...?

Když jsem šla na školu, moc jsem nevěděla, jaký obor by pro mě byl ten pravý, a říkala jsem si, že na to nějak přijdu. Na medicínu jsem šla, protože mě hodně bavila chemie a biologie a to pečovatelský mi bylo vždycky blízké. Rozhodnutí přišlo po prvéku, kdy jsme měli zkušenost s hospicovou péčí o Ondřejovu maminku. Tam mi zapadla spousta věcí a do života se mi dostala paliativní medicína.

Maminkou vašeho tehdejšího přítele, dnes manžela, byla bývalá televizní hlasatelka Zdena Vařechová. Předpokládám, že jste ji znala z televize jako divák. Jaké to pro vás bylo setkání?

Ondřejovu maminku jsem z televize úplně neznala, protože my jsme žili na Slovensku. Když jsem ale viděla její fotky z mládí, uvědomila jsem si, že jsem ji asi zahlédla. Ale nejvíce jsem ji začala poznávat v tom hospici. My jsme tehdy byli s Ondřejem rok, bylo zrovna zkouškové období, začátkem července, učila jsem se na zkoušku z anatomie, to si pamatuju. A já měla možnost s ní v tom hospici trávit hodně času. Pro ni bylo důležité, aby tam nebyla sama, tak jsme se různě střídali. Měla jsem možnost poznat ji jako člověka, jako babičku mých budoucích dětí. Za ten čas jsem velmi vděčná. Byly to asi tři týdny, ale byly pro mě naprosto zásadní. V naší nadaci máme motto, že na každé chvíle záleží. A je to tak. Čím jsme blíž k závěru života, tím víc to platí.

Maminku vašeho manžela jste poznala v hospici na konci devadesátých let. Jak se u nás za to čtvrtstoletí, které od té doby uplynulo, změnila péče o lidi, kteří jsou na konci života?

Výrazně. Tehdy nebyla možnost, aby byla doma. Teď je opravdu obrovský rozvoj paliativní péče i v domácím prostředí. Celkově je v České republice větší dostupnost i lůžkových hospiců. A co je v posledních letech výrazně jiné, že existují paliativní týmy v nemocnicích a pacienti už mají návaznost. Není to ještě úplně dokonalé, ale s těmi pacienty a jejich rodinami se už pracuje v průběhu hospitalizace. Začíná se to promítat i do jiných oborů, že pokud je člověk v závěru života nebo se ten závěr života blíží, tak tím důležitější je plánování: „Co byste si přál? Jak byste si to přál?“ Pak můžeme péči zvládnout a napláňovat.

Co člověk v takové situaci potřebuje nejvíc?

Obecně je to pocit jistoty. I když není příjemná. Vnímáme, že pokud člověk pořád neví, jestli to bude dobré, nebo jestli to bude špatné, i když nějak doufá, ale pořád mu není dobře, nerozumí té situaci, tak má mnohem horší příznaky. Je ve větším stresu a napětí. Když má jistotu, i když není dobrá, tak mu to často dává možnost najít si nějaké pevné body. A plánovat a neztratit naději na něco jiného. Ale dokud má naději na něco, co je nedosažitelné, tak strašně plýtvá energií a hodně ho to vyčerpává.

Druhým rokem působíte jako primářka domácího hospice Cesta domů. Dá se jednoduše přiblížit váš pracovní den?

Mám naplánované nějaké porady, není jich zase tak moc, ale mám na ně vyblokován určitý čas. Pak jsou různé schůzky a pořád se velmi snažím co nejvíc času jezdit k pacientům. Každý den aspoň k jednomu, někdy jsou to dva, někdy tři. Takhle si jezdím po Praze, dost často stojím v zácpě.

Prý jste jezdili i hromadnou dopravou.

Jezdili, včera jsem taky jela tramvají, protože to bylo rychlejší než autem. Máme to výhodnější než sestry - máme jeden batoh. Sestry potřebují vozit v kufru spoustu různých pomůcek, to by bez auta nezvládly.

Teď už chápu, proč jste k nám přijela s batohem. Původně jsem myslel, že jedete na výlet.

Jezdím na výlet - celý den si jezdím po Praze. (směje se) Říkáme tomu návštěva, takže můj pracovní den vypadá tak, že jezdím na návštěvu k lidem, povídám si s nimi, napíšu jim, co dají za léky, když je hůř.

Paní Vlčková, změníme téma. A zeptám se možná naivně: když má rodina najednou hodně peněz, musí si dávat hodně záležet, aby ji to nezačalo měnit? Aby nezačala žít jinak a nesešlo ji to? Třeba i ve vztahu k vašim třem synům...

Hodně na to myslíme u dětí. To, jak my vnímáme peníze, bohatství, tak to máme ve svých rukou a já jsem hrozně vděčná, že to tak mám. Že si bez svých práce svůj život představit neumím. Ale hodně přemýšlím, jak to přenést na děti. Já jsem se snažila držet děti dál od toho, že máme víc peněz. Časem to ale nešlo, protože jsme měli auto, které jiní neměli... A dostala jsem se i do situace, kdy mým dětem dávali kamarádi hračky, které si moje děti dovolit nemohly, tak jsem si řekla: „Možná už to přeháním.“ Prostě pro mě to bylo hrozně těžké.

Jak to těm dětem oznámit?

Ani ne oznámit, ale aby ony neměly vyšší standard než ostatní děti. Já jsem s tím strašně bojovala. Možná je to i mým celoživotním osobním nastavením, že strašně nerada vyčnívám. Tak jsem měla pocit, že i ty děti by neměly vyčnívat. Což jsem si dost ulehčovala, protože mnohem větší drina je vědět, že vyčnívám, a nějak s tím pracovat.

A to se vám povedlo?

Já nevím, jestli se nám to s dětmi povedlo. To fakt nevím.

Když jste v roce 2021 s manželem oznámili založení nadace s tím obrovským vkladem peněz, tak jste tím de facto i před svými dětmi spoustu věcí odhalili.

Ano. Pro ně to taky nebylo vůbec jednoduché, protože jejich spolužáci začali mnohem dřív než oni tušit, že jejich táta má hodně peněz. S tím jsme se začali potkávat. Začaly se nás ptát: „Spolužák mi řekl, že jeho rodiče četli asi ve Forbesu...“

..., na kolikátém místě je tatínek v žebříčku nejbohatších Čechů.“

To byl první náraz. Pochopili jsme, že děti v realitě musí být. Než jsme oznamovali nadaci, tak jsme dětem řekli, že se s tím budou setkávat asi častěji. Ony to vzaly úplně dobře. Že vlastně nějaké nárazky zažily, ale byly s tím úplně v pohodě.

Jak vaši synové vnímají vaši práci - péči o lidi, kteří opouštějí tento svět?

Nejvíc intenzivní jsem měla rozhovor s mladšími dětmi. Většinou jsou to takové nevinné rozhovory v autě nebo koupelně... Když jsme založili Zlatou rybku, tak „někdo“ tam vzhledu v autě pronesl: „Mami, to je divné, v práci jsi s lidmi, kteří umírají, a pak ještě máte Rybku, a to je taky pro děti, které jsou hodně nemocné. Nejsi ty divná?“ Tak jsme se o tom nějak bavili.

A vysvětlila jste jim, že divná nejste?

Snažila jsem se vysvětlit, že péče o lidi, kteří před sebou mají málo času a mají to těžké, radostí mají méně, je o to důležitější. Že je důležité zažít ty krásné chvíle a naplnit krátký život tím nejhezčím, co může být. Myslím si, že tomu porozuměly. Potěšil mě syn, když ve druhé třídě - to už uměl psát, ale bylo to takové to velké psací písmo - měli napsat, co dělají rodiče. A on tam napsal: „Moje maminka je ‚pajlativní‘ lékařka. To znamená, že když chce někdo umřít doma, maminka ho vezme z nemocnice.“ Myslím, že to vystihl dobře.

Myslíte, že jako společnost už umíme brát smrt jako přirozenou součást života?

Já žiju ve společnosti lidí, kde je to hodně posunuté. Ale věřím tomu, že ano. Důkazem toho je, že i média o tom mluví. Potěšilo mě, že to není takový strašák, jak jsme si mysleli. Rozhodně tu vidím posun. Samozřejmě otázka je, jak je to pak společností přijímáno. Je naprosto přirozené, že člověk, když žije a je zdravý, nemyslí v běžném, každodenním životě na smrt. Já na ni taky nemyslím pořád. Ale důležité je vědět, že někoho se ten závěr života týká buď osobně, nebo v jeho blízkosti. A že naše role je ta, že to s těmi lidmi dokážeme sdílet, neutíkáme před tím, nepřejdeme na druhou stranu chodníku. Nemusíme vymyslet nic složitějšího, žádnou útechu. Jsou situace, kde útecha neexistuje. Ale už jen tím, že tam jsme a necháme je o tom mluvit, to je důležité.

Připomenu vaše slova z rozhovoru v Lidových novinách z roku 2021: „To, že se můžeme potkat s člověkem v závěru života, považují za výsadu, čest a dar. Potkáváme se s tím nejhezčím, co v lidech je. V běžném životě každý hraje nějakou

svou roli a za tu fasádu nikoho moc nepouštíme. (...)

Jsem ráda, že o těch lidech nevím, jestli byli profesori, nebo zloději.“

V čem je ona výsada a dar, o kterých jste mluvila?

Asi právě v tom, že nemusím po ničem pátrat. Prostě je přede mnou člověk a já nemusím pátrat po tom, co, kdy, kde udělal nebo řekl. Vidím člověka, je to lidská bytost. Možná jsem trošku moc optimista, ale já to dobré v těch lidech vidím. Čím je člověk křehčí, tak tím víc to jde na povrch a vůbec si nemusíme všimnout toho, co má přesně za sebou, co kdy řekl, udělal. Vidíme, co říká a dělá. Tady a teď. Dost často je to hodně intenzivní, hodně pozitivní.

Bývá to pravidlem?

Není to tak pokáždé. Někdy jsou rodiny rozhádané a zůstanou rozhádané, nedokážou k sobě najít cestu. A ani se nesažím, abychom to nějakým způsobem změnili. Ne u každého člověka nacházím takovou tu hloubku a to, co mnoho lidí nachází po dlouhých meditacích a velké práci na svém duchovním životě. To člověka hodně povzbudí. Ta „vděčnost“ je asi to správné slovo. Protože v tramvaji to na lidech nevidím. Ale když přijdete do té rodiny, tak najednou to je všudypřítomné: ta láska mezi lidmi tam je.

Paní Vlčková, dokážete si práci nebrat domů? Držet si bariéru: teď jsem v práci a teď se naopak od ní musím odstříhnout?

Ne, nedokážu.

Já myslím, že to je důležitá obrana před vyhořením.

Ano, slyším to ze všech stran, že bych to měla dělat, jinak, že člověk vyhoří. Ono to není tak, že bych byla pořád v práci. Jsem hodně, to by mohly potvrdit i moje děti a manžel, ale umím i intenzivně odpočívat. Ale já to nějak potřebuju. Co mi dává klid, jak jsme se o tom bavili, je to, že já o těch lidech pořád vím, a to až do poslední chvíle. Lékaři v nemocnici se nakonec ten pacient ztratí a on vůbec neví, co se s ním děje. Já mám fakt ten příběh ucelený a vím, jak to dopadne. Často ještě vím, jak to pokračuje, protože my se staráme o pozůstalé ještě dál po úmrtí. Vlastně ta práce je součástí mého života, já to neumím úplně oddělit.

A na co se teď nejvíc těšíte?

Na víkend. Na to, že se vyspím. Spánek je asi můj největší odpočinek. Ve spánku se dokážu nejvíc odstříhnout od práce, i když se mi o ní často i zdá. Taky se těším na to, že Cibulka poroste dál. A že zase půjdu do práce a budu mezi lidmi, se kterými máme společné téma a společný cíl. Asi nemám nic velkého. To možná taky souvisí s mojí prací, že se do budoucna na něco moc neupínám. Každý den, ve kterém můžu prožít to hezké, je pro mě důležitý... Ale teď se těším na dovolenou, to přiznám. Tam to odstříhnu a nebudu se koukat ani do počítače!

Tak vám držím palce, ať to vyjde, a hodně štěstí ve vaší práci.

Děkuji.

Seznam Zprávy

Známa věc: chce-li někdo vědět, co vítr přinese, musí se ptát, odkud vane a jak to vypadá v těch končinách, odkud fouká. Nedá se nic předvídat, nevíme-li, odkud vítr vane. Je to laciná moudrost, ale lidé si ji obyčejně zapomínají pořídit, kde jde o flatus vocis. Pořádný díl duchovního zmatku, ve kterém žijeme, vzniká tím, že se lidé neptají, odkud vanou názory a slova; že nekoukají na to, kdo je pronáší; že nezkoumají, jak to vypadá tam, odkud to nebo ono zaválo. Nejsvětější pravda může být fráze, polopravda nebo nestoudná lež podle toho, kdo ji bere do úst. Těžká část lží kulturních, politických a veřejných je dána tím, že velmi nepravá ústa pronášejí věci, které by mohly být pravdami.

Dejme tomu nacionalism. Kdo by chtěl trvat na tom, že nacionalism je věc překonaná, musel by být nadán záviděníhodnou zabeđeností. Sporné je jen, jaký má být a jak se má jevit. V podstatě je málo pojmů tak populárních a tak nejasných jako nacionalism. Mluvíme o národě, jako by to bylo něco přesně ohraničeného a téměř hmotného jako náš dům nebo naše město.

Rád bych se zeptal všech radikálních nacionalistů, jak si kdo z nich definuje národ. Kromě těch, kdo jsou pevně odhodláni nedbat skutečnosti a jenom věřit v idiotskou pověru fyziologické rasy, odpověděli by v různých variantách asi to, že národ je definován jazykem nebo dějinami, tradicí, národní povahou, vědomím, ideou nebo kulturním posláním; z čehož všeho plyne zřetelně aspoň to jedno: že národ je skutečnost duchová, že to není fakt hmotný, ale ideový a kulturní. Dobrá.

A teď se rozhlédněte, kdo u nás, kdo ve světě vyhláší nacionalism nejsilnějším hlasem. Ve většině případů to bývají lidé – jak je označit? – nu, ne zrovna duchovní; ne zrovna

nejvzdělanější; ne zrovna oplývající samými kulturními zájmy. Je osudný úkaz, že noviny, které okázale a z profese hájí nacionalism, to činí většinou tou nejmizernější, frázovitou, naprosto nevzdělanou mateřštinou.

Nebo že lidé holdující národnímu idealismu mívají takový sklon ke kulturnímu kýči a kulturní reakci. Nebo že se nacionalism tak často stavívá na odpor proti duchovní svobodě a tak dále. Ale ty úkazy nejsou argumentem proti nacionalismu. Jsou jenom dokladem, že ti, kdo se jím tak tuze ohánějí, nejsou ti praví. Vidíme-li, že vulgární, kulturně méněcenný, duchově zkorumpovaný tisk bere nacionalism za svou věc, neznamená to, že nacionalism je vulgární a nekulturní, ale že ten tisk lže.

Nebo demokracie. Dnes není u nás třeba zvláštní inspirace k tomu, aby kdo chce, něco veřejně zahlaholil na obranu demokracie. Dělalí to víceméně všichni; je až na pováženou, kdo všechno se ujímá ohrožené demokracie. Například ti, kdo až dosud prohlašovali

demokracii za buržoazní přezitek. Nebo ti, kterým se vinula ruka k ruce toho politického paskvilu, kterému se říká československý fašismus. Byli bychom poněkud oťreseni, kdyby věc demokracie měla ležet v těchto rukou; neboť dovedeme do jisté míry tušit, co by z ní udělaly.

Pokud nejde o násobilku, nenaučíme se rozlišovat mezi pravdou a lží, dokud nedáme pozor na to, kdo co říká a proč to říká. Bez kritiky lidí budeme věčně v zajetí slov. I dost rozvážní lidé někdy míní: "Já vím, že ten a ten je špatný chlap, ale v tom, co říká, je kus pravdy." Pozor na pravdy, kterých je jenom kousek! Kterákoliv pravda, za kterou nestojí celý člověk, která není doložena jeho životem a chováním, je tak kusá jako hrnec, který má ve dně díru. V tomto pozemském světě můžeme těžko žádat pravdu absolutní, ale žádejme aspoň pravdu úplnou. A kousky pravd dejme raději tam, kam házíme jiné úločky: na smetiště.....

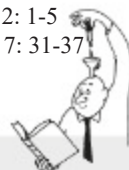
Karel Čapek - Odkud vane vítr. (1933)

Jak bych nevěřil, že budu hledět na Hospodinu dobrotivost v zemi živých!

Naděje slož v Hospodina. Buď rozhodný, buď udatného srdce, naděje slož v Hospodina! Ž 27: 13-14

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 14.7. 9.30 Orlice	15. v mezidobí Ef 1: 3-14 Mk 6: 7-13
sobota 20.7.	18 h. Letohrad
neděle 21.7. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	16. v mezidobí Jr 23: 1-6 Ž 23 Ef 2: 13-18 Mk 6: 30-34
sobota 27.7.	18 h. Letohrad
neděle 28.7. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	17. v mezidobí 2 Kr 4: 42-44 Ž 145 Ef 4: 1-6 J 6: 1-15
sobota 3.8.	18 h. Letohrad
neděle 4.8. 8 h. Lukavice 9.30 Orlice	18. v mezidobí Ex 16: 2-4. 12-15 Ž 78 Ef 4: 17. 20-24 J 6: 24-35
sobota 10.8.	18 h. Letohrad
neděle 11.8. 9.30 Orlice	19. v mezidobí 1 Král 19: 4-8 Ž 34 Ef 4: 30-5:2 J 6: 41-51
15.8. Slavnost Nanebevzetí Ježíšovy matky	
sobota 17.8.	18 h. Letohrad
neděle 18.8. 8 h. Šedivec 9 Mistrovice 9.30 Orlice	20. v mezidobí <i>Orlice a Šedivec - poutní slavnost</i> Př 9: 1-6 Ž 34 Ef 5: 15-20 J 6: 51-58
sobota 24.8.	11 h. Letohrad <i>následuje farní den na farní zahradě</i>
neděle 25.8. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	21. v mezidobí Joz 24: 1-18b Ž 34 Ef 5: 21-32 J 6: 60-69
sobota 31.8.	18 h. Letohrad
neděle 1.9. 8 h. Lukavice 10.30 Kunčice	22. v mezidobí <i>poutní slavnost na Kunčicích</i> Dt 4: 1-8 Ž 15 Jak 1: 17-27 Mk 7: 1-23
sobota 7.9.	18 h. Letohrad
neděle 8.9. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 10.30 Kunčice	23. v mezidobí Iz 35: 4-7a Ž 146 Jak 2: 1-5 Mk 7: 31-37

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741